

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA LETNIH POROČIL IZBRANIH
SLOVENSКИH PODJETIJ**

Ljubljana, julij 2008

PETRA KORDIŠ

IZJAVA

Študentka PETRA KORDIŠ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. NADE KLOBUČAR MIROVIČ, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 30. 7. 2008

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 SPLOŠNO O LETNEM POROČILU	2
1.1 Sestavni deli letnega poročila	2
1.2 Zavezanci za sestavljanje letnega poročila	3
1.3 Zakonski okvir za sestavljanje letnega poročila	3
1.4 Javna objava letnega poročila	4
1.5 Uporabniki letnega poročila	4
2 PREDSTAVITEV IZBRANIH PODJETIJ	6
3 POSLOVNI DEL LETNEGA POROČILA.....	7
3.1 Splošno o poslovnem delu letnega poročila.....	7
3.2 Uvodni del poslovnega poročila izbranih slovenskih podjetij.....	8
3.3 Opisni del poslovnega poročila izbranih slovenskih podjetij	10
3.3.1 Zakonsko obvezne sestavine poslovnega poročila.....	10
3.3.2 Sestavine poslovnega poročila po priporočilu strokovne literature.....	17
4 RAČUNOVODSKI DEL LETNEGA POROČILA	18
4.1 Računovodski izkazi.....	19
4.1.1 Bilanca stanja.....	20
4.1.2 Izkaz poslovnega izida	20
4.1.3 Izkaz denarnih tokov.....	21
4.1.4 Izkaz gibanja kapitala.....	21
4.2 Pojasnila k računovodskim izkazom	22
4.2.1 Splošno o pojasnilih k računovodskim izkazom.....	22
4.2.2 Pojasnila k postavkam bilance stanja	25
4.2.3 Pojasnila k postavkam izkaza poslovnega izida	32
4.2.4 Pojasnila k postavkam izkaza denarnih tokov.....	35
4.2.5 Pojasnila k postavkam izkaza gibanja kapitala.....	35
4.2.6 Druga razkritja in pojasnila	36
4.3 Revizorjevo poročilo	38
SKLEP	39
LITERATURA IN VIRI.....	40
PRILOGA	- 1 -

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Splošni podatki o letnih poročilih izbranih slovenskih podjetij.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 2: Zahtevana razkritja v poslovnem delu letnega poročila po 70. členu ZGD-1</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 3: Računovodske usmeritve v bilanci stanja izbranih slovenskih podjetij – sredstva</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 4: Računovodske usmeritve v bilanci stanja izbranih slovenskih podjetij – obveznosti do virov sredstev.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 5: Računovodske usmeritve v izkazu poslovnega izida izbranih slovenskih podjetij – prihodki</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 6: Podrobneje o računovodskih usmeritvah v izkazu poslovnega izida izbranih slovenskih podjetij – odhodki</i>	<i>33</i>

UVOD

Letna poročila so različna, kot so različna podjetja, ki jih izdajajo. To je najbolj prestižna in najdražja publikacija, ki vpliva na dolgoročni ugled v javnosti. V njih podjetja predstavijo svoje poslovanje preteklega leta z vseh zornih kotov tako v besedi kot sliki.

Priprava letnega poročila je vedno bolj zahteven in drag projekt, ki pridobiva na veljavi, zato želim v svojem diplomskem delu poudariti njegovo pomembnost. Za zunanjo zainteresirano javnost je letno poročilo zelo pomemben vir podatkov, ki morajo biti pripravljeni kakovostno z upoštevanjem vseh navodil. Pomembna je sistematična organizacija nalog za pripravo; najboljše poročilo lahko pripravi tim strokovnjakov, saj vsak najbolje pozna svoje področje.

Pri pripravi letnega poročila je zelo koristno, da odgovorni za sestavljanje letnega poročila najprej kritično oceni prejšnje letno poročilo, ugotovi morebitne pomanjkljivosti ter sprejme ukrepe za izboljšanje. Poleg kakovostne vsebine in vsečne oblike ter upoštevanja zahtev ZGD-1 in SRS mora biti vodilo tudi inovativnost in ustvarjalnost (Horvat, 2002, str. 30-31).

Izdelava letnega poročila spada v računovodsko poročanje, katerega namen je informirati zainteresirano javnost o finančnem položaju in uspešnosti podjetja. Kakovostne informacije, ki jih letno poročilo vsebuje, morajo biti razumljive, bistvene, zanesljive ter primerljive, da so koristne širokemu krogu uporabnikov. Letno poročilo je sestavljeno iz dveh delov – iz poslovnega in računovodskega dela (Odar, 2007, str. 7). Kot računovodsko poročilo se ponavadi smatra poleg temeljnih računovodskih izkazov tudi obvezna razkritja (lahko tudi neobvezna), poslovno poročilo pa so druge informacije, ki jih mora bralec dobiti iz letnega poročila, četudi je večina v njem pridobljenih prav iz računovodskih podatkov (Kavčič, 1998, str. 13).

Cilj mojega diplomskega dela je teoretično predstaviti sestavne dele letnega poročila, podrobneje predstaviti zakonska določila aktualnega Zakona o gospodarskih družbah (2006), Slovenskih računovodskih standardov 2006 ter priporočila strokovne literature glede razkritij v letnih poročilih ter na podlagi zbranih informacij izvesti analizo letnih poročil izbranih slovenskih podjetij. Namen mojega diplomskega dela je ugotoviti, v kolikšni meri izbrana slovenska podjetja pri razkrivanju informacij v svojih letnih poročilih spoštujejo zakonske zahteve in priporočila strokovne literature.

Diplomsko delo skupaj z uvodom in sklepom tvori šest poglavij. V prvem poglavju teoretično predstavljam vsebino letnega poročila in zahteve slovenske zakonodaje ter priporočila stroke na tem področju. V drugem delu predstavljam izbrana podjetja: Gozdno gospodarstvo Postojna, Kovinoplastiko Lož in Ljubljanske mlekarne in primerjam nekaj osnovnih podatkov o letnih poročilih teh podjetij za leto 2006. O vsebini poslovnega dela

letnih poročil govorim v tretjem poglavju, teoretičnemu delu pa sledi še analiza poslovnih poročil izbranih treh podjetij. O računovodskem delu letnega poročila podrobneje pišem v četrtem poglavju. Tudi tu teoretičnemu delu sledi primerjava izbranih računovodskih poročil s poudarkom na razkritjih. Kljub temu da so izbrana podjetja proizvodnega tipa, postavk med seboj ni mogoče primerjati, ker se ukvarjajo z zelo različnimi dejavnostmi, zato le presojam, v kolikšni meri ta podjetja izpolnjujejo zakonske zahteve in ocenjujem, katero letno poročilo vključuje tudi priporočila strokovne literature. V zaključku podam ugotovitve analize in sklepne misli, v prilogi pa prilagam še tabele, iz katerih je razvidna podrobnejša analiza letnih poročil.

1 SPLOŠNO O LETNEM POROČILU

Letna poročila postajajo vedno bolj pomembna v zunanjem poslovnem poročanju. Andersen poroča, da je med analizo izbranih 100 britanskih podjetij ugotovil, da so informacije v večini pregledanih letnih poročil presegle obvezen zakonski okvir. Take spremembe pomagajo pri razvijanju standardnega letnega poročila v dokument, ki grafično in slikovno ponazarja računovodske in druge informacije. Smith in Taffler ugotavljata, da že vsebina poročila predsednika uprave ponuja uporabne informacije pri ločevanju uspešnih in manj uspešnih podjetij. Medtem Kaplan pojasnjuje, da ta poročila vplivajo na posameznikove ocene in posledično na ceno delnic podjetja (Clatworthy, 2000, str. 311).

1.1 Sestavni deli letnega poročila

Letna poročila se smatrajo za glavni javni dokument, v katerem podjetje posreduje informacije javnosti in ima določen vpliv na finančni trg in na splošno javno dojemanje podjetja (O'Donovan, 2002, str. 351). Letno poročilo je sestavljeno iz dveh delov in sicer iz poslovnega dela in računovodskega dela.

Poslovno poročilo zajema pogled posloводства na rezultate poslovanja. Sestavljeno je iz mnenja nadzornega sveta, uprave in generalnega direktorja, ki poleg pogledov na preteklo poslovanje dodaja tudi pričakovanja v prihodnosti, in podrobnejšega pregleda doseženih rezultatov posameznih poslovnih funkcij in področij.

Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi in priloge s pojasnili k njim. Računovodski izkazi vključujejo letne računovodske izkaze, to je bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, pa tudi izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala, če ju podjetje sestavlja. Pojasnila podrobneje obravnavajo posamezne postavke v računovodskih izkazih, računovodske usmeritve ter metode, zato so bistvena za razumevanje subjektivnosti v računovodskem prikazovanju poslovanja poslovnega sistema (Horvat, 2000, str. 11).

1.2 Zavezanci za sestavljanje letnega poročila

Letno poročilo so dolžne sestaviti vse pravne osebe, ki na trgu samostojno opravljajo pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost in so organizirane kot gospodarske osebne ali kapitalske družbe (Odar, 2007, str. 9).

ZGD-1 (2006) v 55. členu navaja merila¹, na podlagi katerih družbe razvrščamo na mikro, majhne, srednje in velike, od velikosti družbe pa je odvisna vsebina letnega poročila.

Letna poročila majhnih in mikro družb, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na organiziranem trgu in za katere z zakonom ni predpisano revidiranje računovodskih izkazov, so sestavljena iz: bilance stanja, izkaza poslovnega izida in priloge s pojasnili k izkazom. Ti sestavni deli kot celota tvorijo računovodsko poročilo. Tem družbam poslovnega poročila ni potrebno sestavljati.

Letna poročila srednje velikih in velikih kapitalskih družb, povezanih družb ter tistih majhnih kapitalskih družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, so sestavljena iz: bilance stanja, izkaza poslovnega izida, priloge s pojasnili k izkazom, izkaza finančnega izida, izkaza gibanja kapitala (ti sestavni deli kot celota tvorijo računovodsko poročilo), te družbe pa so dolžne sestaviti tudi poslovno poročilo (Odar, 2007, str. 10).

1.3 Zakonski okvir za sestavljanje letnega poročila

Pri sestavljanju letnega poročila morajo podjetja v Sloveniji upoštevati določila Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1). ZGD-1 (2006) sicer ureja predvsem pravnoorganizacijske oblike gospodarskih družb, v osmem poglavju I. dela (od 53. do 70. člena) pa opredeljuje tudi okvirna pravila glede poslovnih knjig in letnega poročanja. Podrobnejša pravila o računovodenju in sestavljanju letnega poročila pa vsebujejo Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS). SRS 2006 zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe.

Podrobneje o računovodskem informiranju govori SRS 30 – Računovodsko informiranje. Ta standard se uporablja pri sestavljanju računovodskih poročil tako za zunanje kot notranje poslovno poročanje. Za sestavljanje računovodskih izkazov pa so pomembni:

- SRS 24 – Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje
- SRS 25 – Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje

¹ Družbe se razvrščajo po velikosti na podlagi povprečnega števila zaposlenih, čistih prihodkov od prodaje in vrednosti aktive, in sicer na podlagi podatkov dveh zaporednih poslovnih let na bilančni presečni dan letne bilance stanja. V vsakem primeru so velike družbe banke, zavarovalnice, borza vrednostnih papirjev in družbe, ki so po 56. členu ZGD-1 (2006) dolžne sestaviti konsolidirano (skupinsko) letno poročilo.

- SRS 26 – Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje,
- SRS 27 – Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje.

Določbe o razkritjih, ki se zahtevajo pri izkazovanju posameznih gospodarskih kategorij, pa so razvidne v SRS od 1 do 19 v poglavjih B pod točko e.

Za pravočasnost in pravilnost računovodskih izkazov in poslovnih poročil odgovarja poslovodstvo (uprava) gospodarske družbe, letno poročilo pa je dolžno predložiti nadzornim organom² v rokih, določenih z aktom družbe. Poslovodstvo je dolžno določiti tudi vsebino in obliko dodatnih informacij, ki bodo posredovane v javnost (Odar, 2007, str. 9).

1.4 Javna objava letnega poročila

Letna poročila morajo družbe v skladu z ZGD-1 posredovati Agenciji za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), da jih ta javno objavi. AJPES zbira podatke za javno objavo, za statistične, informativno-analitične in raziskovalne namene (za državno statistiko) (Masle & Ažman, 2007, str. 33). Letno poročilo majhnih družb, z vrednostnimi papirji katerih se ne trguje na organiziranem trgu, in letno poročilo podjetnikov je potrebno predložiti AJPES-u v treh mesecih po koncu poslovnega leta, letno poročilo družb, zavezanah k reviziji, pa v osmih mesecih po koncu poslovnega leta, v enakem obdobju pa morajo nadrejene družbe predložiti konsolidirano letno poročilo (ZGD-1, 2006, 58. člen). Letno poročilo je javno objavljeno v 30 dneh po predložitvi (Predložitev podatkov, 2008).

1.5 Uporabniki letnega poročila

Ko je letno poročilo javno objavljeno, je dostopno širokemu krogu notranjih in zunanjih uporabnikov, med katere štejemo (Odar, 2007, str. 7):

- sedanje in možne vlagatelje,
- zaposlenice,
- posojilodajalce,
- dobavitelje in druge dajalce blagovnih kreditov,
- kupce,
- vlado in njene organe ter
- javnost.

Glede na to, da imajo različni zunanji uporabniki računovodskih in drugih informacij svoje posebne interese, jih morajo pripravljavci upoštevati in se jim kar najbolj prilagajati,

² Nadzorni svet (delniške) družbe sprejme oziroma potrdi pripravljeno letno poročilo. Predsednik nadzornega sveta tudi napiše poročilo, katero je sestavni del uvodnega dela poslovnega poročila.

vendar s tem ne smejo nikakor in nikoli ogrožati pravic vseh uporabnikov do enake popolnosti in enake vsebine informiranja.

Informacije, ki so zanimive za posamezne skupine uporabnikov informacij so (Vezjak, 1998, str. 22–23):

- delničarje zanimajo zlasti velikost in ustaljenost deležev iz dobička, dividend, politika delitve čistega dobička, dolgoročna donosnost podjetja in kakovost njegovega posloводства,
- za zaposlene so zanimive donosnost poslovanja podjetja ter s tem možnost njihovih zaslužkov in socialnih prejemkov, dolgoročne možnosti zaposlovanja in kakovost posloводства pa tudi skrb podjetja za njihovo zdravstveno varstvo in varstvo pri delu ter skrb za okolje,
- dajalce dolgoročnih posojil zanima sposobnost podjetja za odplačevanje posojil in v zvezi s tem njihova dolgoročna donosnost in finančno stanje ter kakovost posloводства,
- dajalci kratkoročnih posojil in drugi upniki želijo biti seznanjeni zlasti s sprotno plačilno sposobnostjo podjetja in njihovim finančnim stanjem,
- dobavitelje zanimata predvsem dolgoročna donosnost podjetja in kakovost njegovega posloводства,
- glavne kupce podjetja zanimajo zlasti njegova dolgoročna donosnost in s tem tudi možnost ohranjanja ustaljenega poslovanja ter finančno stanje in kakovost posloводства,
- država želi biti seznanjena z razmeščenostjo raznih virov, posebej z zaposlenimi v podjetju in z uživanjem posebnih pravic zaradi monopolnega položaja ali naravne rente, kar je povezano z uvajanjem dajatev,
- javnost želi vedeti, ali poslovanje podjetja ogroža človekovo zdravje in okolje, in če ga, kako ukrepati, da se ogrožanje omeji ali prepreči, ter kakšne so ekonomske in finančne možnosti podjetja za pomoč pri reševanju krajevnih problemov in problemov v zvezi z zaposlovanjem.

Temeljna zakonska zahteva, ki jo morajo sestavljavci letnega poročila spoštovati je, da mora letno poročilo predstaviti resnično in pošteno sliko premoženja in obveznosti podjetja, njegovega finančnega položaja ter poslovnega izida. Uporabnike je potrebno seznaniti z vsemi potrebnimi razkritji, brez kakršnegakoli namena zbujati pri njih dvom (Odar, 2007, str. 7–8).

Trdimo lahko, da je letno, predvsem pa računovodsko poročilo, neke vrste spričevalo sestavljavcev. Gre za najpomembnejše listine, ki jih izdajajo podjetja, saj se v njih zrcalijo vsi najpomembnejši podatki o podjetju, zato jih morajo tako obravnavati uporabniki, predvsem pa njihovi sestavljavci (Turk et al., 2004, str. 732).

2 PREDSTAVITEV IZBRANIH PODJETIJ

Za začetek navajam nekaj splošnih podatkov o izbranih podjetjih in njihovih letnih poročilih. Primerjala sem letna poročila za leto 2006, izbrala pa sem tri slovenska proizvodna podjetja, ki še niso bila vključena v dosedanje analize letnih poročil niti niso bila ocenjena s strani zunanjih komisij in sicer:

- Gozdno gospodarstvo Postojna d.d. (v nadaljevanju G.G. Postojna),
- Kovinoplastiko Lož d.d. in
- Ljubljanske mlekarne d.d.

Gozdno gospodarstvo s sedežem v Postojni na treh različnih lokacijah po Primorski in Notranjski opravlja več storitvenih in proizvodnih dejavnosti: gozdarstvo, gozdarske storitve, proizvodnja različnih izdelkov iz lesa (furnir, vezani in slojasti les, iverne, vlaknene in druge plošče), papirja in kartona, posredništvo pri prodaji lesa in gradbenega materiala ter cestni tovorni promet za prevoz lesa in lastnih lesnih izdelkov (Gozdno gospodarstvo Postojna, 2008).

Kovinoplastika Lož, industrija kovinskih in plastičnih izdelkov, je največje in najuspešnejše podjetje v Notranjsko-kraški regiji. Je mednarodno podjetje z dolgoletno tradicijo in več kot 1000 zaposlenimi delavci. Podjetje je organizirano v pet profitnih centrov (PC Okovje, PC Inox, PC Orodjarna, PC Gradbeni elementi in PC Kovind), ima pa tudi številna hčerinska podjetja doma in v tujini (Kovinoplastika Lož, 2008).

Ljubljanske mlekarne d.d. so vodilna mlekarna v Sloveniji, ki v obratih v Ljubljani, obratu Maribor in obratu Kočevje že več kot petdeset let skrbi za preskrbo s svežim mlekom in najrazličnejšimi mlečnimi izdelki slovenskih in tujih potrošnikov. S tremi osnovnimi skupinami izdelkov (beli program, siri, sladoledi) ohranja večinski tržni delež na slovenskem tržišču in je z več kot šeststo zaposlenimi vodilna mlekarna ter hkrati največji grosist z mlekom in mlečnimi izdelki v Sloveniji. Poleg mlečnega programa proizvajajo in prodajajo tudi nemlečni program (ledeni čaj). K celovitejšem prodajnem programu svoje prispevajo tudi različni komplementarni dokupljeni izdelki (Ljubljanske mlekarne, 2008).

Vsa tri podjetja so organizirana kot delniške družbe, nobeno od teh podjetij pa v letu 2006 s svojimi delnicami ni kotiralo na borzi. Vsa podjetja imajo povezane družbe in so dolžna sestavljati konsolidirana letna poročila; Ljubljanske mlekarne so v letu 2006 konsolidirane izkaze vključile v skupno letno poročilo, v Kovinoplastiki Lož in G.G. Postojna pa so sestavili konsolidirano letno poročilo ločeno. Najkrajše revidirano letno poročilo so napisali v Gozdnem gospodarstvu Postojna, in sicer je dolgo le 43 strani, najdaljše pa je letno poročilo Ljubljanskih mlekarn, ki je dolgo 98 strani, vendar vsebuje tudi konsolidirano poročilo. Razlike v dolžini poročil so, vendar dolžina ni merilo za kvaliteto, pomembna je vsebina in kvaliteta navedenih podatkov in predstavljenih informacij. Vsa tri letna poročila so sestavljena iz poslovnega dela, ki vsebuje tudi uvod (pri Kovinoplastiki ga imenujejo povzetek), in računovodskega dela.

Tabela 1: Splošni podatki o letnih poročilih izbranih slovenskih podjetij

Splošni podatki	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Organizacijska oblika	delniška družba	delniška družba	delniška družba
Število strani revidirano/konsolidirano	43/69	70/43	98
Konsolidacija	DA (ločeno poročilo)	DA (ločeno poročilo)	DA (skupno poročilo)
Deli revidiranega letnega poročila	– uvod – poslovno poročilo – računovodsko poročilo	– povzetek – poslovno poročilo – računovodsko poročilo	– uvodni del – poslovno poročilo – računovodsko poročilo
Deli konsolidiranega letnega poročila	– poslovno poročilo – računovodsko poročilo – priloga	– poslovno poročilo – računovodsko poročilo – pojasnila	– konsolidirani računovodski izkazi z razkritji

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

3 POSLOVNI DEL LETNEGA POROČILA

3.1 Splošno o poslovnem delu letnega poročila

Kot že rečeno, poslovno poročilo zajema pogled posloводства na rezultate poslovanja. Predsednik nadzornega sveta, generalni direktor, pa tudi člani uprave poleg pogledov na preteklo poslovanje dodajo tudi pričakovanja v prihodnosti in podrobnejši pregled doseženih rezultatov posameznih poslovnih funkcij in področij. Vsebina poslovnega poročila ni natančno predpisana, družba se sama odloči, kako ga bo sestavila. Poslovno poročilo dopolnjuje podatke in informacije, ki jih zagotavlja računovodsko poročilo.

Strokovna literatura poslovno poročilo deli na uvodni in opisni del. Uvodni del je najbolj splošen in najmanj namenjen strokovnemu bralcu, zato je napisan na način, da vsak bralec lahko spozna (ne)uspešnost poslovanja podjetja. V tem delu je namenjena večja pozornost nedenarnim kot denarnim informacijam. Slednje je treba skrbno izbrati, s preveč številkami lahko zmanjšamo zanimanje za poročilo. Pri oblikovanju uvodnega dela poročila mora družba upoštevati, da je za mnoge, predvsem strokovno nepodkovane bralce, ta del poročila edini, ki ga bodo zares natančno prebrali. Opisni del, ki sledi uvodu, mora biti napisan precej podrobneje od uvoda in vsebovati razčlenitev poslovanja po posameznih poslovnih funkcijah in posameznih delih podjetja (Kavčič, 1998, str. 10).

Proučevana podjetja zelo različno razvrščajo posamezne sestavine in ne upoštevajo vedno strokovnih priporočil, zato je hkratna analiza večih poročil v primeru, da bralca zanima le določena tema, zamudnejša, ker je potrebno posamezne sestavine iskati po poročilu. V nadaljevanju predstavljam obliko in vsebino poslovnega dela letnega poročila ter zahteve, predpisane v ZGD-1 (2006), hkrati pa tudi analiziram, kako izbrana podjetja te zahteve upoštevajo pri sestavljanju svojih letnih poročil za poslovno leto 2006.

3.2 Uvodni del poslovnega poročila izbranih slovenskih podjetij

Uvodni del poročila naj bi na kratko prikazal uspešnost poslovanja. Pripravi ga poslovodstvo na način, da uporabniku ponudi izbrane podatke z neobremenjeno množico števil in dejstev. To sporočilo naj bi bilo prirejeno kot pismo delničarjem oziroma lastnikom podjetja.

V uvodnem delu letnih poročil izbranih podjetij najdemo naslednje sestavine:

- Poročilo predsednika uprave in predsednika nadzornega sveta,
- Uvodno predstavitev družbe,
- Informacije za delničarje.

Poročilo predsednika uprave in predsednika nadzornega sveta

Omenjeni poročili sta zaradi pomembnosti na začetku letnega poročila, saj v strnjeni obliki prikazujeta bistvene informacije o poslovanju preteklega leta ter komentar doseženih izidov. Ponavadi sta napisani kratko, jedrnato, prijazno in enostavno, v obliki pisma. Navedena dejstva so podrobneje pojasnjena v nadaljevanju letnega poročila. Poročili vsebujeta še pomembnejše podatke o kapitalskih spremembah, spremembah lastništva, komentar uporabe dobička in politiko dividend. Nadzorni svet mora skupščini delničarjev oddati tudi poročilo o vodenju družbe med letom, stališče do revizijskega poročila in podatek, ali letno poročilo potrjuje. V primeru, da ga potrdi, je sprejeto, skupščina pa je z njim le seznanjena.

Poročilo predsednika uprave najdemo v vseh treh letnih poročilih. Predsedniki uprav navajajo nekatere splošne podatke o podjetju, pišejo o viziji, ciljih podjetja in doseganju letih ter izpostavljajo pomembna dejstva, ki so zaznamovala preteklo leto. V Ljubljanskih mlekarnah je takoj po koncu leta 2006 prišlo do zamenjave predsednika uprave, zato je pismo delničarjem v letno poročilo napisala tudi nova predsednica uprave.

Podjetja poročilo predsednika uprave uvrščajo na začetek uvodnega dela poslovnega poročila (le G.G. Postojna pa poročilo postavi na začetek poslovnega dela); večinoma služi namesto uvoda (Kovinoplastika Lož, Ljubljanske mlekarnice), saj na kratko povzema pomembne informacije, ki so v nadaljevanju podrobneje predstavljene.

Izjava predsednika nadzornega sveta »o preveritvi in potrditvi letnega poročila družbe in skupine družb za poslovno leto 2006« (tak naziv najdemo v poročilu G.G.-ja) je poročilo opazovalca, ki na podjetje gleda kot nadzornik in poslovanje ocenjuje z zunanje perspektive. Predsednik nadzornega sveta nameni nekaj stavkov predstavitvi dela nadzornega sveta v preteklem letu (število sej, obravnavane zadeve), ponavadi navede tudi ostale člane. Predstavi način spremljanja poslovanja in razvoja podjetja v preteklem letu in zapiše ugotovitve ter oceni, ali je bilo preteklo leto za podjetje uspešno. Nadzorni svet ima tudi pristojnost, da preveri in sprejme ali zavrne oziroma potrdi pripravljeno letno poročilo. V poročilu nadzornega sveta najdemo tudi komentar na revizijske ugotovitve in podano

mnenje sveta o revizijskem poročilu. Na koncu predsednik nadzornega sveta še povzame ugotovitve ter zapiše soglasje k predlogu uprave za delitev bilančnega dobička oziroma pokrivanje bilančne izgube. V poročilu Ljubljanskih mlekar, ki so edine od analiziranih podjetij leto 2006 končale z izgubo, predsednik nadzornega sveta piše tudi o problemih poslovanja, prestrukturiranju in programu prenove podjetja.

Uvodna predstavitev podjetja

Strokovna literatura priporoča, da v uvodni predstavitvi podjetje predstavi svoje osnovne podatke (sedež, pomembne telefonske številke, e-pošto, osnovno dejavnost, davčno in matično številko, transakcijski račun, podatke o vpisu v sodni register, osnovni kapital, navedbo kontaktnih oseb, ...). Lahko doda tudi nekaj pomembnih zgodovinskih dogodkov oziroma mejnikov v podjetju, ni pa dobro, da se pregled iz leta v leto ponavlja. Na začetku je primerno predstaviti poslanstvo, vizijo in cilje podjetja, predstavi pa se lahko tudi vpliv na širše okolje podjetja (naravno, kulturno, tehnološko, gospodarsko, ...). Podjetje lahko predstavi vse navedene sestavine, lahko pa izbere le tiste, ki se mu zdijo pomembne.

V uvodu letnega poročila izbrana podjetja na pregleden način navajajo nekaj osnovnih podatkov o podjetju: firmo, skrajšan naziv firme, naslov, telefon, spletno stran in e-poštni naslov, številko registracije oziroma matično številko in datum vpisa v sodni register, identifikacijsko številko za DDV, transakcijski račun, šifro osnovne dejavnosti po enotni in standardni klasifikaciji dejavnosti, velikost po opredelitvi ZGD-1, osnovni kapital, nominalno vrednost delnice, število zaposlenih, vodstvo družbe – člane uprave in člane nadzornega sveta, itd.

Predstavitev podjetja je v G.G. Postojna obogatena še s predstavitvijo dejavnosti podjetja, v Kovinoplastiki z organizacijsko strukturo, v Ljubljanskih mlekarnah pa s predstavitvijo dejavnosti in blagovnih znamk ter z zgodovinskim razvojem podjetja.

Informacije za delničarje

Del vsakega letnega poročila naj bi bila tudi lastniška struktura podjetja s spremembami v preteklem letu. Analitike in morebitne nove lastnike zanima gibanje (tržnega) tečaja delnice po mesecih. Poleg poročila o spremembah v kapitalu med letom podjetja navajajo tudi gibanje knjigovodske vrednosti delnice, ki se primerja s tržno vrednostjo. Trenutne delničarje seveda najbolj zanimajo predvidena izplačila dividend.

Katere informacije, namenjene delničarjem, podjetje vključi v svoje letno poročilo, je odvisno od lastniške strukture podjetja. Podjetja, s katerih delnicami se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, vključijo več informacij, ostala manj.

Med obravnavanimi podjetji nobeno ne kotira na borzi; največ informacij za delničarje vključijo v Ljubljanskih mlekarnah – navedli so tržno ceno delnice in promet z delnicami v obravnavanem poslovnem letu, lastniško strukturo (to najdemo tudi v letnem poročilu Kovinoplastike Lož), čisti poslovni izid ter poročilo o skupščinah delničarjev v preteklem

letu. V G.G. Postojna bi lahko rekli, da je delničarjem namenjen le izračun kazalnikov, v Kovinoplastiki Lož pa grafična predstavitev najpomembnejših kazalnikov, ki na kratko omeni tudi promet z delnicami v preteklem letu. Menim, da kakšna dodatna informacija za delničarje s strani teh dveh podjetij ne bi bila odveč.

3.3 Opisni del poslovnega poročila izbranih slovenskih podjetij

Opisni del poslovnega poročila vsebuje podatke in pojasnila o premoženjsko-finančnem stanju podjetja, podatke o razvoju in oceno možnosti prihodnjega razvoja ter izidov poslovanja, strnjene v analizi podatkov tekočega leta in primerjane s podatki preteklih obdobj. Podatki in dogajanja ter stanja, ki so predstavljeni v tem delu poslovnega poročila, temeljijo na računovodskih podatkih in posegajo tudi na področje proizvodnje, financiranja, trženja in kadrovske problematike.

V nadaljevanju predstavljam, v kolikšni meri izbrana podjetja upoštevajo določila ZGD-1. Ugotavljam, da navajajo v poslovnem delu letnega poročila večinoma vse zakonsko obvezne sestavine, ne vključijo pa v celoti priporočenih sestavin, navedenih v strokovni literaturi (strokovna priporočila so povzeta po Horvat, 2001).

3.3.1 Zakonsko obvezne sestavine poslovnega poročila

Obvezne sestavine poslovnega poročila po 70. členu ZGD-1 so:

- pošten prikaz razvoja in izidov (finančnega) poslovanja družbe,
- izpostavljenost družbe različnim tveganjem ter cilji in ukrepi za upravljanje finančnih tveganj,
- analiza z vključenimi kazalci in pokazatelji, vključno z informacijami o varstvu okolja in delavcih,
- poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta,
- pričakovani razvoj družbe – strateške usmeritve in poslovni cilji,
- aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja,
- obstoj podružnic družbe v tujini,
- izjava o upravljanju družbe z navedbo kodeksov,
- če je družba zavezana zakonu o prevzemih, navedbe podatkov in pojasnil družb, zavezanih k uporabi zakona o prevzemih.

Pošten prikaz razvoja in izidov (finančnega) poslovanja

Podjetje mora pošteno prikazati uravnoteženo in celovito analizo razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njenega poslovanja (ZGD-1, 70. člen). Letno poročilo in vsi izkazi podjetja morajo biti v skladu z veljavno zakonodajo in predpisi. Podatki morajo biti pripravljeni jasno in razumljivo ter v priporočenih oblikah, da so primerljivi.

Menim, da so izbrana podjetja pripravila svoja poročila ustrezno in da prikazujejo pošteno sliko poslovanja obravnavanega poslovnega leta, kar potrjujejo tudi pozitivna mnenja revizorjev na letna poročila.

Izpostavljenost družbe različnim tveganjem ter cilji in ukrepi za upravljanje finančnih tveganj

Zakon družbe tudi zavezuje, da morajo biti (če je to pomembno za presojo premoženja, obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida) v poslovnem poročilu prikazani še cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, tudi ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom. Poslovodstvo oceni in prikaže tveganja, ki jim je družba izpostavljena, ter hkrati predstavi ukrepe, ki jih sprejme za varovanje pred tveganji. Posli zavarovanja vseh najpomembnejših vrst načrtovanih finančnih transakcij se računovodsko izkazujejo posebej, zato velja nameniti nekaj besed tudi tem ciljem in ukrepom (ZGD-1, 2006, 70. člen).

Poslovna tveganja in tveganja delovanja podjetja razlagajo običajno v poslovnem delu, finančna tveganja pa v računovodskem delu, lahko pa jih tudi združijo. Ljubljanske mlekarne edine razkrivajo poslovna in finančna tveganja ter tveganja delovanja, vse tri vrste tveganj pa uvrščajo v uvodni del letnega poročila. Ocenjujejo, da jim na poslovnem področju grozijo tveganja v procesu vodenja nabave, tveganja konkurenčnosti prodajnega programa in tveganja v procesu realizacije relativne razlike med čistimi prihodki od prodaje in neposrednimi materialnimi stroški. Na finančnem področju pa se srečujejo s kreditnimi in likvidnostnimi tveganji, obrestnim tveganjem, tveganjem kapitalske neustreznosti in valutnim tveganjem. V okviru tveganj delovanja izpostavljajo tveganje vodenja, tveganje pri procesu zagotavljanja kompetentnih kadrov, tveganje na področju pravnega reda, tveganja na področju proizvodnje ter skladiščenja in distribucije, tveganje v procesu razvoja in vzdrževanja informacijske tehnologije in tveganja na področju investicij ter vzdrževanja objektov, opreme in naprav.

G.G. in Kovinoplastika izpostavljata le finančna tveganja in sicer v računovodskem delu. Podjetji predstavljata valutno, obrestno, kreditno in plačilnosposobnostno tveganje, Kovinoplastika pa pod ostala tveganja uvršča še zavarovanje tveganj s sklenjenimi zavarovanji in inflacijsko tveganje. Menim, da se vsa velika podjetja, ki delujejo na globalnem trgu, srečujejo tudi z ostalimi vrstami tveganja, zato bi bilo smiselno predstaviti tudi morebitna poslovna tveganja in tveganja delovanja, pa čeprav zakonodaja tega ne zahteva.

Glede zavarovanja pred tveganji najnatančneje in najkonkretnije spet poročajo Ljubljanske mlekarne, in sicer že v poglavju o upravljanju s tveganji za vsako tveganje obrazložijo tudi način zavarovanja oziroma obvladovanja posameznega tveganja, v računovodskem delu pa pri vsakem najetem posojilu razkrijejo tudi način zavarovanja posameznega dolgoročnega ali kratkoročnega posojila. Kovinoplastika Lož v poglavju o izpostavljenosti in

obvladovanju tveganj pri vsakem obrazloži tudi način zavarovanja pred navedenimi tveganji in ukrepe za nadzor tveganj. G.G. Postojna podobno kot Kovinoplastika tveganja navaja v povzetku pomembnih računovodskih usmeritev, vendar pa meni, da je izpostavljena le plačilnosposobnostnemu tveganju, za katerega navaja tudi način zavarovanja, zato ostala tveganja le obrazloži.

Analiza z vključenimi kazalci in pokazatelji, vključno z informacijami o varstvu okolja in delavcih

Priporočljivo je navesti nekaj informacij in podatkov o samem poslovanju podjetja, njegovih poslovnih funkcijah itd., saj obogatijo poročilo in natančneje predstavijo uspešnost posameznih področij podjetja. Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne in če je to potrebno tudi druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila (ZGD-1, 2006, 70. člen).

Analiza poslovanja je bistven sestavni del poslovnega poročila, ki zajema vse poslovne prvine in vse poslovne funkcije. S tem lahko veliko pove o količini in kakovosti virov, s katerimi podjetje razpolaga, pa tudi o poslovnem uspehu in uspešnosti, ki ju dosega. Čim bolj kakovostne analize tekočega poslovanja v podjetju opravljajo, lažje je uporabnikom pri odločanju (Horvat, 2005, str. 32)

V G.G.-ju je v poslovno poročilo poleg poročila predsednika uprave uvrščeno le še poročilo o lesni proizvodnji, poročilo o prodaji po različnih kriterijih ter poročilo o gozdni proizvodnji v letu 2006. V Kovinoplastiki Lož in Ljubljanskih mlekarnah pa svoje poslovanje v poslovnem poročilu predstavljajo bolj temeljito.

Kovinoplastika poroča o:

- proizvodnji (navedeni so zastavljeni cilji, aktivnosti in doseganje ciljev, predlagane izboljšave, izračunana in grafično ponazorjena produktivnost ter predstavitev razvoja na področju proizvodnje),
- prodaji (prodaja po posameznih profitnih centrih v primerjavi s planom in preteklim letom, grafična ponazoritev strukture prodaje po profitnih centrih, tabelarična in grafična ponazoritev strukture prodaje po področjih in posameznih državah),
- tržnem komuniciranju in odnosih z javnostmi (ključne aktivnosti, pomembni dogodki, pojavljanje v medijih, vlaganje v okolje, investicije v tržno komunikacijske namene),
- oskrbi z materiali (problematika naraščanja cen, grafična predstavitev gibanja zalog, vrednosti nabav in tabelarični prikaz števila dobaviteljev),
- naložbah v opremo in druga opredmetena in neopredmetena sredstva (dinamika investicij, pregled glavnih investicij),
- sistemu kakovosti in varstvu okolja (doseganje zastavljenih ciljev, sprejeti ukrepi in projekti, realizirane aktivnosti) ter

- kadrih in plačah (tabelarični prikaz števila zaposlenih po profitnih centrih v primerjavi s planom in preteklim letom, dinamika zaposlovanja, izobrazbena struktura, izobraževanje, štipendiranje, bolniške odsotnosti in invalidnost, vodenje, motivacija in razvoj, pregled povprečne bruto plače v primerjavi s planom in preteklim letom).

V poslovnem poročilu Ljubljanskih mlekarn dobimo informacije o:

- proizvodnji (grafični prikaz predelane količine surovega mleka, predelava surovega mleka na proizvodnega delavca v litrih in gibanje porabe vode, elektrike in goriva na odkupljen liter mleka v obdobju od 2003 do 2006),
- odkupu mleka in nabavi repromateriala (operativne aktivnosti za zniževanje stroškov, predstavitev nivoja nabavnih cen kljub negativnim trendom),
- trženju (ključne aktivnosti, prodaja po trgih in po programih vrednostno izražena za obdobje od 2003 do 2006 ter ponazorjena tabelarično in grafično),
- investicijah (glavna investicijska vlaganja, grafični prikaz investicij po vrstah v obdobju od 2003 do 2006),
- logistiki (aktivnosti ob zagonu novega skladišča, neugodni trendi v transportni dejavnosti, delež stroškov transporta v neto realizaciji),
- razvoju (razvoj izdelkov, upravljanje odnosov z javnostmi, razvitost informacijske podpore, kakovosti poslovanja),
- raziskavah, trženjskih in direktnih komunikacijah (glavne aktivnosti),
- zaposlenih (izvajane aktivnosti zmanjševanja števila zaposlenih in reorganizacije ter rezultati teh aktivnosti, grafična ponazoritev števila zaposlenih po mesecih in po izobrazbeni strukturi v obdobju 2003 do 2006).

Poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta

Poslovni dogodki po koncu poslovnega leta so po 70. členu ZGD-1 (2006) obvezna sestavina letnega poročila. Tako G.G. Postojna kot Kovinoplastika Lož sta v svoji poročili vključili navedbo, da ni bilo pomembnih sprememb, ki bi vplivale na verodostojnost podatkov. Pomembne spremembe, katere navajajo tudi v letnem poročilu, pa so se zgodile v Ljubljanskih mlekarnah, kjer je v januarju 2007 nadzorni svet razrešil predsednika uprave in generalnega direktorja ter imenoval novo predsednico, v marcu je skupščina imenovala nove zastopnike kapitala v nadzornem svetu, ta pa je v aprilu obravnaval in sprejel Poslovni načrt 2007 in se seznanil z rezultati prvega kvartala tekočega leta.

Pričakovani razvoj družbe – strateške usmeritve in poslovni cilji

Poslovni cilji so predstavljeni v vseh treh letnih poročilih podjetij. Najbolj izčrpno so opisani v poslovnem poročilu Ljubljanskih mlekarn, v katerem najprej predstavijo strateške prednosti in izzive za leto 2007, zatem konkretne cilje, podprte s tabelo in izračunanimi kazalniki (dobiček/izguba iz poslovanja, dobiček/izguba obračunskega obdobja, prihodki iz poslovanja, količina predelane surovine, dodana vrednost na zaposlenega in število zaposlenih) in nato še pot za doseg postavljenih ciljev. Letno poročilo G.G. Postojna posebnega poglavja o strateških usmeritvah in poslovnih ciljih ne

vsebuje, temveč so vizija in cilji za leto 2007 predstavljeni v poročilu predsednika uprave. Kovinoplastika pa na koncu poslovnega poročila na kratko v alinejah navaja glavne cilje (rast obsega poslovanja, dodana vrednost na zaposlenega, obseg investicij, čisti dobiček, pozitivni finančni tok, donos na kapital, donos na sredstva, število stalno zaposlenih) s ciljnim vrednostmi navedenih postavk.

Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja

Na področju raziskav in razvoja nastanejo stroški in koristi. Na daljši rok je cilj vsakega podjetja, da koristi presežejo stroške. Stanje na področju raziskav in razvoja v svojem letnem poročilu ustrezno obrazložijo le Ljubljanske mlekarne, ki predstavijo tržne raziskave ter razvoj na področjih: izdelkov, upravljanja in odnosov z javnostmi, informacijske podpore in kakovosti poslovanja. Kovinoplastika razvoj predstavi v okviru proizvodne funkcije in sicer po področjih proizvodnje, G.G. pa o raziskavah in razvoju ne piše.

Obstoj podružnic družbe v tujini

ZGD-1 (2006) v 3. odstavku 70. člena zahteva navedbo podružnic družbe, v primeru da te obstajajo. Vsa tri obravnavana podjetja imajo podružnice oziroma povezana podjetja, ki tvorijo skupino. Ljubljanske mlekarne zadnje poglavje poslovnega poročila namenja predstaviti podružnic (navajajo lastniški delež in pomembnejše podatke o poslovanju družb Prerada i promet mlijeka Tuzla ter Ljubljanske mlekarne Zagreb, d.o.o.). V poslovnem poročilu Kovinoplastike so podružnice našteje v poglavju Organizacijska struktura. Povezana podjetja delijo na proizvodna hčerinska podjetja (Roto Lož d.o.o., Dynacast Lož d.o.o., Lož Metalpres d.o.o. Plešče) in prodajna hčerinska podjetja (Kovinoplastika d.o.o. Sarajevo, Lož Beograd d.o.o., Kovinoplastika Zagreb d.o.o., S.C. Alveus Romania SRL, Alveus CZ spol s.r.o., Alveus Polska SP Z.O.O., Alveus Vertrieb GmbH Nemčija). G.G. pa podatek o povezanih podjetjih navaja pod razkritji dolgoročnih finančnih naložb v okviru računovodskega dela letnega poročila. Poleg je tudi podatek o deležu v kapitalu, višini kapitala in poslovnih rezultatih – menim, da bi te navedbe spadale v poslovni del poročila, kjer bi prišle bolj do izraza.

ZGD tudi zahteva, da morajo družbe, ki imajo eno ali več podrejenih družb, pripraviti konsolidirano letno poročilo v primeru, da je nadrejena ali ena od podrejenih družb organizirana kot kapitalska družba. Nekatere družbe konsolidirano poročilo vključijo v svoje letno poročilo (kot na primer Ljubljanske mlekarne), druge pa konsolidirano letno poročilo sestavijo ločeno (G.G. Postojna in Kovinoplastika Lož). Podrobnejša merila in navodila za konsolidacijo določajo SRS 2006. Pri svoji analizi letnih poročil konsolidacije zaradi obsežnosti teme ne bom podrobneje obravnavala.

Izjava o upravljanju družbe z navedbo kodeksov

S spremembo ZGD-1 (2006, 70. člen) se v poslovno poročilo družb, zavezanih k revidiranju, uvajata dve pomembni novosti. Prva je izjava o upravljanju družbe (»corporate governance«), v kateri poslovodstvo družbe potrdi, da je seznanjeno z rezultati poslovanja

obravnavanega leta in da le-to predstavlja resnično in pošteno sliko o poslovanju in premoženjskem stanju podjetja. Navede pa se še vodilno poslovodstvo, ki poleg predsednika uprave in generalnega direktorja odgovarja za posamezna področja v podjetju in za ustreznost letnega poročila na svojem področju. Izjava o upravljanju družbe vključuje navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kak kodeks, njegovo navedbo, javno dostopnost ter navedbo njegovih posameznih določb, ki jih družba morebiti ni upoštevala, za kar mora poslovodstvo podati utemeljitev.

Izjavo o upravljanju so v letnem poročilu podale le Ljubljanske mlekarne, zraven so navedle izvršne direktorje, ki odgovarjajo za posamezno področje. V letnih poročilih G.G. Postojne in Kovinoplastike Lož izjave o upravljanju družbe, ki je novost v ZGD-1, nisem zasledila. Nobeno podjetje pa ne omenja, da bi pri svojem poslovanju uporabljalo kakšen kodeks ali določila kodeksa.

Navedbe podatkov in pojasnil družb, zavezanih k uporabi zakona o prevzemih

Druga novost, ki se uvaja z ZGD-1 (2006, 70. člen) pa se nanaša na poslovno poročilo družb, zavezanih k uporabi zakona, ki ureja prevzeme in je povezan z zahtevami 13. direktive EU o prevzemih. Te družbe morajo podati dodatne podatke o stanju na zadnji dan poslovnega leta in vsa potrebna pojasnila v zvezi s to temo.

Potrebna so pojasnila o strukturi osnovnega kapitala družbe, vključno z vsemi z zakonom določenimi vrednostnimi papirji, ki niso uvrščeni na borzo in dodatnimi informacijami o le-teh (omejitve prenosa, lastništvo, delniška shema, omejitve glasovalnih pravic, dogovori, pravila družbe, pooblastila).

Določbe Zakona o prevzemih se uporabljajo, če je ciljna družba javna družba in če se z njenimi delnicami z glasovalno pravico trguje na organiziranem trgu. Določbe tega zakona se uporabljajo tudi, če je ciljna družba delniška družba, s katere delnicami se na organiziranem trgu ne trguje, če ima na zadnji dan leta pred letom, ki je pomembno za presojo uporabe tega zakona, najmanj po zakonu določeno število delničarjev in najmanj po zakonu določeno višino osnovnega kapitala. Prevzem je položaj, ko prevzemnik sam ali skupaj z osebami, ki delujejo usklajeno z njim, doseže prevzemni prag. Prevzemni prag v ciljni družbi (v nadaljnjem besedilu: prevzemni prag) je 25-odstotni delež glasovalnih pravic v tej družbi. Pri ugotavljanju, ali so osebe, ki delujejo usklajeno, dosegle prevzemni prag, se za vsako od njih ugotovi delež glasovalnih pravic, nato pa se njihovi deleži seštejejo. Osebe, ki delujejo usklajeno, so osebe, ki na podlagi izrecnega ali tihega, ustno ali pisno sklenjenega sporazuma sodelujejo in katerih cilj je pridobiti ali utrditi kontrolo nad ciljno družbo ali onemogočiti prevzemniku uspešnost prevzemne ponudbe (ZPre, 2006, 4. člen).

Ker izbrane družbe niso zavezanke zakona o prevzemih, zahtevanih pojasnil v svojih letnih poročilih ne navajajo.

Dosedanje ugotovitve, v kolikšni meri izbrana podjetja v poslovnem delu letnega poročila razkrivajo zakonsko zahtevane informacije, podajam v strnjeni obliki v Tabeli 2.

Tabela 2: Zahtevana razkritja v poslovnem delu letnega poročila po 70. členu ZGD-1

Razkritja v poslovnem delu po 70. členu ZGD-1 (2006)	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Poslovno poročilo mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena.	+	+	+
Pošten prikaz mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njenega poslovanja. Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne, in če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila.	+	+	+
V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi: – vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta; – pričakovani razvoj družbe; – aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja, in – obstoj podružnic družbe.	+	+	+
Če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida, morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.	+	+	+
Poslovno poročilo vključuje tudi izjavo o upravljanju družbe, ki vključuje navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kakšen kodeks, navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih družba ni upoštevala, z utemeljitvijo.	–	–	+
Poslovno poročilo družb, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme, mora vsebovati tudi podatke po stanju na zadnji dan poslovnega leta in vsa potrebna pojasnila o tem.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

3.3.2 Sestavine poslovnega poročila po priporočilu strokovne literature

Strokovna literatura priporoča tudi nekatere druge sestavine, ki v obveznem delu poslovnega poročila še niso vsebovane. Izpostavljam še dve od tem, katerih informacije se mi zdijo pomembne (Horvat, 2001, str. 135–142):

- gospodarska gibanja,
- družbena odgovornost.

Gospodarska gibanja

Na podjetje neposredno vpliva ožje in širše gospodarsko okolje. Podjetja opisujejo spremembe v panogi in podajo primerjavo podjetja s panogo. Navedejo lahko podatke o bruto družbenem proizvodu, vrednosti uvoza in izvoza ter vpliv teh podatkov na poslovanje podjetja. Na delovanje podjetja vpliva tudi sprememba zakonodaje, obdavčevanje, gibanje obrestnih mer – domačih in tujih, cene industrijskih proizvodov, inflacija, itd. Podjetje lahko omenjene vplive analizira s pomočjo SWOT analize.

Po pregledu poročil ugotavljam, da na kratko govori o vplivu okolja na podjetje le letno poročilo Ljubljanskih mlekarn, in sicer v poglavju o Analizi poslovanja, v poročilih G.G. in Kovinoplastike pa o teh temah ne pišejo.

Družbena odgovornost

Družbena odgovornost podjetij je zaveza, da je podjetje odgovorno svojim interesnim skupinam³, saj velika podjetja pomembno vplivajo na kakovost življenja. Z uspešnim družbeno odgovornim ravnanjem podjetja lahko (An overview of Corporate Responsibility, 2008):

- izboljšajo dostop do kapitala,
- olajšajo odločanje in zmanjšajo tveganje,
- povečajo ugled podjetja,
- odkrijejo nove tržne priložnosti, vključno z novimi tržišči,
- zmanjšajo stroške za neopredmetene vire,
- pritegnejo, obdržijo in motivirajo zaposlene.

Cilj vsakega podjetja naj bi bilo delovanje na dolgi rok, zato morajo biti tudi viri, na katerih njihovo poslovanje temelji, trajnostni. To poleg surovin, energije in ostalih materialnih virov vključuje tudi neopredmetene vire, ki so vedno bolj pomembni za uspešno poslovanje (pod neopredmetene vire spada človeški in intelektualni kapital, odnosi z lokalnimi skupnostmi, vlado, potrošniki in drugimi interesnimi skupinami). Za dolgoročni uspeh je pomembno zadovoljstvo vseh interesnih skupin (An overview of Corporate Responsibility, 2008).

³ Interesne skupine so: zaposleni, stranke, delničarji, prebivalci lokalnih skupnosti in ostali.

Žal so interesi različnih skupin zelo različni: kupci hočejo visoko kakovost za nizko ceno, zaposleni čim višje plače in čim več ugodnosti, lastniki čim višje donose pri čim manjšem tveganju, širše družbeno okolje pa čim več sponzorstev in ohranjanje zdravega okolja. Izziv za poslovodstvo je torej uravnoteženje teh nasprotujočih si ciljev in želja.

Vodstveni delavci morajo upoštevati toliko interesa vsake skupine, da ne ogrozijo položaja podjetja v primerjavi s konkurenti. Država pa mora z zakonodajo poskrbeti, da se nekatere vrednote družbe prevedejo v predpise in davke in s tem zagotoviti enake konkurenčne pogoje vsem. Vzdržna dolgoročna rast podjetja koristi vsem poslovnim partnerjem ter lokalni skupnosti.

Družbene odgovornosti se ne da izmeriti na enem skupnem imenovalcu, saj obsega delovanje podjetja na več področjih, ki jih ni mogoče vedno izmeriti v denarju. Ne obstajajo splošni standardi poročanja, ki bi jih poznali tisti, ki upravljajo poročila in tisti, ki jih ocenjujejo. Poročanje o družbeni odgovornosti je samoocena podjetij, saj po eni strani postaja premišljena trženjska strategija, s katero podjetje nagovarja svoje interesne skupine, po drugi strani pa je to edina ocena družbene dejavnosti podjetja, ki je zunanjemu uporabniku na voljo (Slapničar, 2007, str. 25).

Niti v G.G. niti v Ljubljanskih mlekarnah ni bilo zaslediti poglavja o družbeni odgovornosti podjetja, kateri se zadnje čase posveča vedno več pozornosti v strokovni literaturi. Malenkost o družbeni odgovornosti je bilo moč zaslediti v poročilu Kovinoplastike, ki v poglavju o tržnem komuniciranju in odnosih z javnostmi piše o vlaganjih v okolje, vendar je družbena odgovornost mnogo več kot to.

4 RAČUNOVODSKI DEL LETNEGA POROČILA

Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi in priloge s pojasnili k njim. Računovodski izkazi so zapisi dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti, uporabniki računovodskih informacij in lastniki pa potrebujejo poleg teh za odločanje tudi najnovejše druge informacije. Letno poročilo mora zadovoljevati splošne potrebe večine uporabnikov, računovodski izkazi pa ne dajejo vseh informacij, ki bi jih uporabniki morebiti potrebovali pri gospodarskem odločanju. Zato je treba izkazom dodati pojasnila in dodatne razpredelnice ter drugo, kar bralcem zagotavlja dodatne podatke in informacije. To so predvsem razkritja o tveganjih in negotovostih, ki vplivajo na podjetje, ter o sredstvih in obveznostih, ki niso izkazani v bilanci stanja (Odar, 2007, str. 10).

Iz računovodskega poročila lahko razberemo, ali gre za delujoče ali nedelujoče podjetje, razkrite so uporabljene računovodske usmeritve; če so se spremenile, je to navedeno skupaj z izračunom učinkov sprememb. Na tej podlagi je mogoče predvidevati tudi učinke uporabljenih računovodskih usmeritev v prihodnosti. V poročilu so dostopni podatki za več

let, najmanj pa za tekoče in preteklo leto. Če jih analiziramo, lahko na podlagi ugotovitev sklepamo o prihodnjih razvojnih težnjah, mogoča pa je tudi primerjava z drugimi podjetji.

Računovodski del letnih poročil proučevanih podjetij obsega od 17 strani (G.G. Postojna) do 44 strani (Ljubljanske mlekarnice). Vsa tri poročila so sestavljena v skladu z ZGD-1⁴ in z upoštevanjem SRS, kar potrjujejo tudi pozitivna revizorjeva mnenja, vendar pa najdemo tudi nekaj razlik v zgradbi in vsebini poročil.

Računovodski del letnih poročil proučevanih podjetij vsebuje:

- računovodske izkaze,
- pojasnila k računovodskim izkazom:
 - povzetek pomembnih računovodskih usmeritev oziroma podlago za sestavitev izkazov,
 - finančna tveganja (predstavitev je podrobneje predstavljena že v poslovnem delu letnih poročil),
 - razkritja in pojasnila k računovodskim izkazom,
- revizorjevo poročilo.

4.1 Računovodski izkazi

Računovodski izkazi vključujejo letne računovodske izkaze, to je bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, pa tudi izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala, če ju podjetje sestavlja. Pojasnila podrobneje obravnavajo posamezne postavke v računovodskih izkazih, računovodske usmeritve ter metode, zato so bistvena za razumevanje subjektivnosti v računovodskem prikazovanju poslovanja poslovnega sistema (Horvat, 2000, str. 11).

Obliko računovodskih izkazov za zunanje poslovno poročanje predpisujeta ZGD-1 (2006) in SRS 2006, in sicer v naslednjih členih:

- 65. člen ZGD-1: Členitev bilance stanja in SRS 24: Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje
- 66. člen ZGD-1: Členitev izkaza poslovnega izida in SRS 25: Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje
- SRS 26: Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje
- SRS 27: Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje

Podjetje lahko v skladu s svojimi potrebami znotraj zahtevane razčlenitve kategorij uvede tudi podkategorije (SRS, 2006, str. 184).

⁴ Podrobneje o računovodskem poročilu govori ZGD-1 od 62 – 69. člena.

4.1.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na koncu poslovnega leta, za katero se sestavi. Od vrste in narave podjetja sta odvisna obseg in razčlenitev postavk v njem (Odar, 2007, str. 10). Bilanca stanja po SRS 24 (2006) je sestavljena v dvostranski (bilančni) obliki ter je pri velikih in srednjih podjetjih razčlenjena na enak način, kot predpisuje 65. člen ZGD-1 (2006). S SRS predpisana oblika bilance stanja ustreza tako zahtevam 4. direktive EU kakor tudi Mednarodnemu računovodskemu standardu 1, ki govori o predstavljanju računovodskih izkazov. Razčlenitev bilance stanja v 65. členu ZGD-1 je popolnoma enaka razčlenitvi v SRS 24 Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje, tako da sta sedaj ZGD-1 in SRS tako izrazoslovno kot vsebinsko usklajena.

Po pregledu vseh treh bilanc stanja ugotavljam, da je najbolj nazorna bilanca stanja Ljubljanskih mlekar, ki je dovolj razčlenjena, ne vsebuje postavk z vrednostjo nič, dodana pa ima še podpoglavja, kjer najdemo pojasnila za posamezno postavko, kar uporabniku zelo olajša iskanje po poročilu. Bilanca stanja Kovinoplastike Lož je v obliki, ki je po SRS 30.21 predpisana za povzetek letnega poročila, zato ocenjujem, da ni primerna, čeprav je pogojno sprejemljiva glede na to, da so postavke razčlenjene v Razčlenitvah in pojasnilih k računovodskim izkazom. Izkaz G.G. Postojne pa po nepotrebnem vsebuje postavke, kjer je vrednost v obeh obravnavanih letih enaka nič (ZGD-1, 2006, 62. člen). Vsa podjetja so prikazala prehod na nove računovodske standarde, indeks primerjave med letoma 2005 in 2006 pa je izračunan le v bilanci stanja Ljubljanskih mlekar.

4.1.2 Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je lahko sestavljen v eni izmed dveh stopenjskih oblik (različici I ali II po SRS 2006). Prednostno zaporedje v SRS 25 je enako zaporedju iz ZGD-1, družba pa si izbere tisto različico, ki ji bolj ustreza tudi glede na njene mednarodne stike. Družbe imajo na razpolago izbiro med »nemško« (I.) in »angleško« (II.) različico. Razčlenitev izkazov poslovnega izida v SRS 25 Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje je enaka zakonski. Standardi dajejo sicer prednost angloameriški različici, ki je bolj usmerjena k poslovnim potrebam kot nemška, ki je bolj usmerjena k narodnogospodarskim analizam, vendar večina slovenskih družb raje izbere nemško različico. Predpisana oblika izkazov poslovnega izida ustreza zahtevam iz 4. direktive EU, pa tudi zahtevam iz MRS 1 Predstavljanje računovodskih izkazov (Odar, 2007, str. 13). V letnem poročilu morajo podjetja v primeru, da izberejo I. različico (razvrstitev stroškov po naravnih vrstah: material, storitve, delo, amortizacija, drugi stroški), v pojasnilih predstaviti tudi stroške po II. različici (stroški po funkcionalnih skupinah: stroški proizvodnje, uprave, prodaje).

Vsa tri podjetja so izbrala I. različico Izkaza poslovnega izida, spet pa je najbolj nazoren izkaz Ljubljanskih mlekar, ki vsebuje vse postavke, potrebne za prikaz poslovanja velikih podjetij, dodana ima pojasnila s številkami podpoglavij razkritij posameznih postavk in izračunane indekse, ki jih pri izkazih poslovnega izida ostalih dveh podjetij pogrešam. Tudi izkaz poslovnega izida Kovinoplastike Lož je v obliki, ki je po SRS 30.21 predpisana za povzetek letnega poročila, postavke pa so razčlenjene v Razčlenitvah in pojasnilih k računovodskim izkazom. Izkaz G.G. Postojne pa po nepotrebnem vsebuje postavke, kjer je vrednost v obeh obravnavanih letih enaka nič. Struktura stroškov po funkcionalnih skupinah je v vseh treh letnih poročilih prikazana v razkritjih k izkazu poslovnega izida.

4.1.3 Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je v ZGD-1 in SRS 26 nadomestil izkaz finančnega izida. Ne gre le za izrazoslovno spremembo, ampak tudi za vsebinsko, saj izkaz denarnih tokov vsebuje pomembne informacije za odločanje pri poslovanju, financiranju in naložbenju. Na podlagi izračunov v izkazu denarnih tokov je možno ugotoviti razloge za povečanje ali zmanjšanje denarnih sredstev v obračunskem obdobju. Denarna sredstva se lahko povečajo na podlagi poslovanja, novega financiranja ali raznaložbenja, zmanjšajo pa zaradi poslovanja, naložbenja ali definciranja. Tako so v izkazu denarnih tokov izkazani denarni tokovi v obdobju nastali pri poslovanju (podbilanca A), naložbenju (podbilanca B) in financiranju (podbilanca C). Denarni izid v obdobju ter začetno in končno stanje denarnih sredstev v obdobju so izkazani v podbilanci Č (Odar, 2007, str. 15). Na voljo sta dve metodi za sestavljanje izkaza denarnih tokov, in sicer neposredna (različica I) in posredna (različica II). Izbira metode je povezana samo s poročanjem o denarnih tokovih pri poslovanju, saj so denarni tokovi pri financiranju in naložbenju prikazani pri obeh metodah na enak način (Lipnik, 2007, str. 188).

SRS 26.5 daje prednost neposredni metodi (I. različica) sestavljanja izkaza denarnih tokov, po tej metodi pa so sestavila svoje izkaze tudi izbrana podjetja. Izkazi vsebujejo vse po SRS 26.6 predpisane postavke.

4.1.4 Izkaz gibanja kapitala

Vsebina izkaza gibanja kapitala je določena v SRS 27 Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje. S tem se ugotovi zahtevi po enotnem pripravljanju informacij o preteklih spremembah sestavin kapitala, izkaz je opredeljen kot temeljni računovodski izkaz. Uporaben je tako za zunanje kot notranje uporabnike, saj poslovodstvo na podlagi teh ustrezno pripravljenih informacij lažje sprejema s kapitalom povezane odločitve.

Izkaz je lahko sestavljen na dva možna načina in sicer:

Različica I: spremembe vseh sestavin kapitala, zajetih v bilanco stanja (prikažejo se stanja in premiki vseh tistih sestavin kapitala, ki so v bilanci stanja vključene v postavko kapital). Različica II: spremembe tistih sestavin kapitala, ki pomenijo oblikovanje celotnih pripoznanih dobičkov in izgub v obdobju, pri čemer se spremembe drugih sestavin kapitala in stanja sestavin kapitala na začetku in koncu obdobja izkazujejo v pojasnilih k računovodskim izkazom (število sestavin kapitala je omejeno le na tiste postavke, ki pomenijo oblikovanje celotnih pripoznanih dobičkov oziroma izgub; podrobneje je treba predstaviti samo tiste postavke, ki kot dobički in izgube vplivajo na velikost kapitala ne glede na to, ali so izkazani v izkazu poslovnega izida ali pa so neposredno pripoznane kapitalu) (Lipnik, 2007a, str. 199).

Poseben dodatek k izkazu gibanja kapitala je prikaz »bilančnega dobička« ali »bilančne izgube«. Podjetja, v katerih odloča o bilančnem dobičku skupščina, morajo v skladu z ZGD-1 in SRS 27 pri poročanju skupščini predstaviti izkaz bilančnega dobička (izgube) v naslednji obliki (SRS, 2006, str. 186):

čisti dobiček/izguba poslovnega leta

+ preneseni čisti dobiček/prenesena izguba

+ zmanjšanje kapitalskih rezerv

+ zmanjšanje rezerv iz dobička

– povečanje rezerv iz dobička (I. zakonskih rezerv, rezerv za lastne delnice in lastne poslovne deleže ter statutarnih rezerv po sklepu uprave ob sestavljanju letnega poročila; II. drugih rezerv iz dobička po odločitvi uprave in nadzornega sveta)

= bilančni dobiček/bilančna izguba, ki ga/jo skupščina razporeja med delničarje, druge rezerve, prenos v naslednje leto in druge namene.

V svoj izkaz gibanja kapitala so obravnavana podjetja vključila vse sestavine kapitala po SRS 27.4. in njihove možne spremembe, ki so navedene v SRS 27.5, to so premiki v kapital in iz kapitala. Vsa podjetja so uporabila različico I in dodala poseben dodatek – prikaz bilančnega dobička oziroma bilančne izgube.

4.2 Pojasnila k računovodskim izkazom

4.2.1 Splošno o pojasnilih k računovodskim izkazom

Pri določanju vsebine in obsega razkritij v pojasnilih k računovodskim izkazom je ključnega pomena, kako podjetje določi **pomembnost** informacij, o katerih je dolžno poročati, saj te opredeli samostojno, ker v ZGD-1 in SRS ni opredeljena. Odvisna je od posameznega podjetja, od okoliščin njegovega poslovanja, premoženjsko-finančnega položaja in uspešnosti poslovanja ter od pomena informacij za uporabnike njegovih letnih poročil. Podjetje mora v svojem notranjem aktu (ponavadi je to pravilnik o računovodstvu) opredeliti naravo in stopnjo pomembnosti. Z opredelitvijo vrste in obsega obveznih

razkritij se določi vsebino prilog k izkazom za več let, kar je vsekakor strateška odločitev, s katero podjetje vpliva na informiranje najpomembnejših uporabnikov. Z razkrivanjem informacij pokaže odnos do njih, pripravljenost na primerno in pošteno informiranje, z načinom prikaza informacij pa predstavlja svojo inovativnost in ustvarjalnost. Ker je letno poročilo najpomembnejše komunikacijsko orodje podjetja, se je treba razkritij oziroma pomembnosti zadev, o katerih je treba poročati, lotiti z vso odgovornostjo. Treba pa je paziti, da razkritij ni preveč in da se ne bi po nepotrebnem razkrivale tudi poslovne skrivnosti (Vezjak, 2007, str. 173).

Računovodska stroka opredeljuje razkritje v ožjem pomenu: gre za informacije, razkrite v letnih poročilih, razen tistih, ki se razkrijejo v temeljnih računovodskih izkazih (Turk et al., 2004, str. 722). Podjetje razkritja poljubno razvrsti, pri tem pa mora upoštevati zakonsko zahtevo, da mora letno poročilo jasno in pregledno ter resnično in pošteno prikazovati njegovo poslovanje (Vezjak, 2007, str. 172).

Običajno se priporoča, da podjetje na enem mestu predstavi povzetek računovodskih usmeritev, pomembnih za razumevanje njegovih izkazov, ter nato po postavkah izkazov njihova pojasnila, kot jih zahtevajo ZGD-1 in računovodski standardi (Vezjak, 2007, str. 172–173).

Računovodske usmeritve so posebna pravila in postopki, ki se jih podjetje drži pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov. Poslovodstvo mora pri izbiri ustreznih računovodskih usmeritev in odločanju o njihovi uporabi upoštevati naslednje kakovostne značilnosti: razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost, na ustreznost postavk pa vpliva njihova bistvenost:

- **Razumljivost** določa, da morajo biti računovodski izkazi pripravljeni tako, da uporabniki razumejo postavke brez težav (pod predpostavko, da dovolj dobro poznajo poslovno in gospodarsko delovanje, poslovanje podjetja in okoliščine, v katerih deluje (Vezjak, 2007, str. 173).
- **Ustreznost** je druga kakovostna značilnost, ki pomeni, da morajo postavke v računovodskih izkazih ustrezati določenemu namenu in pravilom, poleg tega, da imajo zaželeno, potrebne in koristne lastnosti in značilnosti. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost. Informacije so ustrezne, če pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve (SRS 2006, uvod, str. V). Kot že rečeno na ustreznost postavk vpliva tudi njihova **bistvenost** (pomembnost). Znesek je bistven, če bi opustitev njegovega pripoznanja lahko vplivala na poslovne odločitve uporabnikov, ki temeljijo na računovodskih izkazih. Naravo in stopnjo bistvenosti opredeli podjetje v svojih aktih. V prilogah k računovodskim izkazom podjetje razkrije bistvenost, ki jo upošteva pri pripravi računovodskih izkazov (Turk, 2006).
- **Zanesljivost** pomeni, da postavke v računovodskih izkazih ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter da predstavljajo tisto, kar trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo. Upošteva se vsebino pred obliko, torej

obravnavanje poslovnih dogodkov, kot so se zgodili, tudi če bi iz pravne podlage izhajala drugačna obravnava (Vezjak, 2007, str. 173). Informacije morajo biti popolne glede bistvenosti.

- **Primerljivost** je zagotovljena, kadar je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij. Poenotenje ne sme postati ovira za uvajanje boljših rešitev, ki jih prinašajo SRS (SRS, 2006, uvod, str. V).

Računovodske usmeritve so običajno najpomembnejše in so tudi najboljše del pojasnil k računovodskim izkazom. V pojasnilih k računovodskim izkazom mora biti glede računovodskih usmeritev pojasnjena (Popovič, 2005, str. 12):

- podlaga za merjenje, ki je bila uporabljena pri pripravljanju računovodskih izkazov,
- vsaka posamezna računovodska usmeritev, ki je potrebna za pravilno razumevanje računovodskih izkazov.

Za uporabnike računovodskih izkazov je poleg posameznih računovodskih usmeritev, uporabljenih v računovodskih izkazih, pomembno, da se zavedajo podlage, uporabljene za merjenje. Gospodarske družbe lahko izberejo različne računovodske usmeritve in s tem pripravijo različne računovodske izkaze, čeprav govorijo o istih poslovnih dogodkih in razmerah. Da bi lahko uporabniki računovodske izkaze pravilno razumeli, je potrebno razkritje posameznih računovodskih usmeritev, na katerih so ti izkazi zasnovani (Popovič, 2005, str. 12).

Če se računovodska usmeritev glede na prejšnje leto spremeni (z uvedbo SRS leta 2006 je bilo lahko teh sprememb precej), je podjetje dolžno to informacijo razkriti in pojasniti razloge ter navesti vrednostni učinek spremembe. Podjetje je dolžno spremenjeno usmeritev uporabiti za nazaj in za učinek povečati ali zmanjšati preneseni poslovni izid iz prejšnjega leta. Razkriti mora znesek preračuna za vpleteno postavko v računovodskem izkazu in znesek preračuna, ki je zajet v primerjalne informacije.

V pojasnilih k računovodskim izkazom proučevana podjetja postavke iz izkazov podrobneje razčlenjujejo in pojasnjujejo tudi številčno in z indeksi ter pojasnjujejo odstopanja med primerjanima letoma, zaradi menjave standardov pa tudi učinke prehoda.

Podjetja razkrivajo tiste računovodske kategorije, ki so v izkazih vrednostno prisotne, osredotočijo pa se na bistvene in pomembne zneske. Če posamezne kategorije ne razkrijejo, pomeni, da ni prisotna oziroma predstavlja vrednostno zanemarljiv delež. Zahteve po razkritjih iz SRS od 1 do 19 v točki e podpoglavij B podjetja delno pojasnijo že v računovodskih usmeritvah, zato bom analizo računovodskih usmeritev in razkritij za izbrana podjetja združila v eno poglavje, in sicer Pojasnila k računovodskim izkazom. Kaj podjetja razlagajo v sklopu računovodskih usmeritev, je razvidno iz tabel v nadaljevanju diplomskega dela, natančna analiza razkritij posameznih postavk iz posameznih SRS v

izbranih letnih poročilih pa je zaradi obširnosti razvidna iz tabel v prilogi k diplomskemu delu.

V pojasnilih vsa podjetja navajajo, da so kot podlago za sestavitev izkazov uporabili zakon in standarde in da upoštevajo temeljne računovodske predpostavke. Vsi izkazi so sestavljeni v slovenskih tolarjih (SIT), zaokroženi na tisoč enot, postavke v tujih valutah pa so preračunane po srednjem tečaju Banke Slovenija. Razložijo tudi, po katerih odsekih so poročali ter da je njihovo poslovno leto enako koledarskemu. Omenijo tudi, da ni bilo bistvenih napak, opozorijo pa tudi na prehod in prilagoditve na nove računovodske standarde. Kovinoplastika in G.G. v tem delu razlaga še finančna tveganja, Ljubljanske mlekarne pa to storijo v uvodnem delu skupaj z ostalima vrstama tveganj. Podjetja v računovodskih usmeritvah, ki naj se ne bi spreminjale iz leta v leto, razkrivajo, kako vrednotijo posamezne postavke v računovodskih izkazih in katere metode uporabljajo pri tem. G.G. Postojna ima v svojem letnem poročilu računovodske usmeritve in razkritja združene. Razkritja računovodskih izkazov vseh treh izbranih podjetij so podrobneje razčlenjena v tabelah v prilogah k računovodskim izkazom.

4.2.2 Pojasnila k postavkam bilance stanja

V Tabelah 3 (na strani 26) in 4 (na strani 29) so v strnjeni obliki navedene računovodske usmeritve na področju postavk bilance stanja, ki jih izbrana podjetja predstavljajo v pojasnilih k računovodskim izkazom, v tabelah od 1 do 12 v prilogi k diplomskemu delu pa so razvidni podatki o razkritjih posameznih računovodskih kategorij.

Tabela 3: Računovodske usmeritve v bilanci stanja izbranih slovenskih podjetij – sredstva

Računovodske usmeritve	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Neopredmetena dolgoročna sredstva (NS)	/	– začetno pripoznavanje po nabavni vrednosti (NV) – opredelitev NV	– začetno pripoznavanje po nabavni vrednosti (NV) – opredelitev NV – preverjanje dobe koristnosti vsako leto
Opredmetena osnovna sredstva (OOS)	– opredelitev nabavne vrednosti – evidentiranje kasnejših vlaganj, ki povečujejo bodoče koristi – merjenje po modelu nabavne vrednosti	– opredelitev nabavne vrednosti – merjenje po modelu nabavne vrednosti – evidentiranje razlike med čistim donosom ob odtujitvi in knjigovodsko vrednostjo – evidentiranje kasnejših vlaganj, ki povečujejo dobo koristnosti	– opredelitev nabavne vrednosti – merjenje po modelu nabavne vrednosti – evidentiranje kasnejših vlaganj, ki podaljšujejo dobo koristnosti ali povečujejo bodoče koristi – evidentiranje popravil ali vzdrževanja – preverjanje dobe koristnosti vsako leto

se nadaljuje...

... nadaljevanje

Računovodske usmeritve	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Naložbene nepremičnine	/	/	/
Finančne naložbe	Dolgoročne: – začetno računovodsko merjenje finančnih naložb Kratkoročne: – kdaj se evidentira oslabitev – družba izkazuje pretežno posojila družbam v skupini	– razvrščanje finančnih naložb pri začetnem računovodskem merjenju – začetno pripoznavanje – evidentiranje prevrednotenja (prek finančnih prihodkov in odhodkov) – izkazovanje dobička ali izgube pri prodaji	– začetno računovodsko merjenje po pošteni vrednosti – ločen prikaz dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb – ne razkriva posameznih finančnih naložb, razen za podjetja v skupini
Terjatve	– prevrednotovanje terjatev	– izkazovanje predujmov – način oblikovanja popravka vrednosti terjatev do kupcev	– prevrednotovanje terjatev – izkazovanje terjatev za obresti
Zaloge	– opredelitev nabavne cene – metoda porabe zalog (po povprečni ceni) – metoda vrednotenja nedokončane proizvodnje (po proizvodjalnih stroških) – metoda vrednotenja dokončane proizvodnje (se približuje zoženi lastni ceni)	– opredelitev nabavne vrednosti – metoda porabe zalog (po standardnih cenah) – metoda vrednotenja nedokončane in dokončane proizvodnje (po proizvodjalnih stroških) – prevrednotovanje zalog zaradi oslabitve – zaradi okrepitve se zaloge ne prevrednotujejo	– razvrščanje zalog (material, nedokončana proizvodnja in polproizvodi, proizvodi in trgovsko blago) – za vsako skupino zalog posebej natančna opredelitev nabavne vrednosti, metode vrednotenja, metode porabe – prevrednotovanje posameznih skupin zalog – način odpisa posameznih skupin zalog
Denarna sredstva	– vrste denarnih sredstev (gotovina in knjižni denar) – tuje valute se prevede v domačo po menjalnem tečaju na dan prejema – prevrednotovanje denarnih sredstev	– vrste denarnih sredstev (gotovina, knjižni denar in denar na poti) – prevrednotenje se izvrši ob spremembi valutnega tečaja – evidentiranje tečajnih razlik – prevrednotovanje denarnih sredstev	– vrste denarnih sredstev (gotovina, knjižni denar, denar na poti, kratkoročni depoziti na vpogled in z ročnostjo do treh mesecev) – izkazujejo se po nominalni vrednosti – prevrednotovanje denarnih sredstev
Kratkoročne aktivne časovne razmejitev	– vrste kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev	– vrste kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev	– vrste kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Podjetje pri razkrivanju postavk v bilanci stanja upošteva SRS od 24.12 do 24.27 ter poglavja B, podpoglavja e SRS od 1 do 12, pri tem pa upošteva določbe pravilnika o

računovodstvu, v katerem opredeli, katera pojasnila prilaga k bilanci stanja zaradi pomembnosti oziroma poštene predstavitve.

Neopredmetena dolgoročna sredstva

Obe podjetji, ki imata v svojih izkazih vrednostno prisotno to postavko, v računovodskih usmeritvah navajata, da neopredmetena dolgoročna sredstva vrednotita po nabavni vrednosti. Za posamezne postavke, katere tudi natančneje razložita, prikazujeta tudi gibanje v preteklem letu. Informacije o končnih oziroma nedoločenih dobah koristnosti obe podjetji podata pri razlaganju amortizacije. G.G. Postojna neopredmetenih dolgoročnih sredstev nima, zato jih v pojasnilih ne obravnava. Iz Tabele 1 v prilogah je razvidno, da podjetja razkritja, ki jih zahteva SRS 2.44 do 2.47, razkrivajo, v kolikor take poslovne dogodke imajo.

Opredmetena osnovna sredstva

Vsa izbrana podjetja predstavijo uporabljene amortizacijske stopnje, vrednosti posameznih kategorij znotraj opredmetenih osnovnih sredstev in tabelo gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v času. Navajajo, da uporabljajo vrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev po nabavni vrednosti in amortizacijske stopnje, ki se določijo vsako leto posebej. Podrobneje opišejo, katere stroške dodatno vključijo k nabavni vrednosti, kako osnovna sredstva prevrednotujejo ter kako evidentirajo kasnejša vlaganja v opredmetena osnovna sredstva. Ljubljanske mlekarne tudi opozorijo na preverjanje dobe koristnosti vsako leto posebej, kar preverijo med inventuro osnovnih sredstev. Ljubljanske mlekarne in G.G. imata osnovna sredstva zastavljena kot jamstvo za pridobitev bančnih posojil. Glede razkritij opredmetenih osnovnih sredstev, ki jih zahteva SRS od 1.41 do 1.45, ugotavljam, da vsa proučevana podjetja zahtevana razkritja predstavijo, v kolikor takšne dogodke imajo (več o tem v prilogi, Tabela 2).

Naložbene nepremičnine

Nobeno podjetje nima naložbenih nepremičnin, zato v pojasnilih k računovodskim izkazom tudi ne razkrivajo podatkov o njih, te pa zahteva SRS od 6.18 do 6.22.

Finančne naložbe

Podjetja podrobno razkrivajo sestavo dolgoročnih finančnih naložb in deleže v podjetjih v skupini. Podrobno razčlenijo tudi povečanja, zmanjšanja in prevrednotenja ter popravke vrednosti po posameznih podkategorijah. G.G. vodi finančne naložbe po nabavni vrednosti, Kovinoplastika in Ljubljanske mlekarne pa po pošteni vrednosti. Kratkoročne finančne naložbe podrobneje razdelijo, posebej pa predstavijo tiste do družb v skupini. Tudi na področju finančnih naložb podjetja razkrijejo vsa po SRS od 3.38 do 3.45 zahtevana razkritja, v kolikor imajo takšne poslovne dogodke (Tabela 4 v prilogi).

Terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve razčlenijo na posamezne postavke in komentirajo vrednosti, kratkoročne pa poleg razčlenitve še razvrščajo po zapadlosti. Nihče ne navaja podatkov o

zavarovanju terjatev, zato iz tega lahko sklepam, da terjatev izbrana podjetja nimajo zavarovanih. V primeru, da obstaja dokazilo, da terjatve ne bodo poravnane (stečaj, prisilna poravnava dolžnika), terjatve odpišejo. Tveganj pri terjatvah podjetja posebej ne izpostavljajo, pojasnjujejo jih pri pojasnjevanju vseh ostalih tveganj. Katera razkritja po SRS od 5.39 do 5.45 podjetja razkrivajo, v kolikor te dogodke imajo, je razvidno iz priloge – Tabela 5.

Zaloge

Podjetja pojasnijo, kako razčlenijo zaloge in za vsako vrsto posebej pojasnijo metode vrednotenja zalog, presežke in primanjkljaje pri popisu zalog ter odpise vrednosti zalog. Le Ljubljanske mlekarne imajo zaloge zastavljene kot jamstvo za dolgove, kar je razvidno iz Tabele 6 v prilogi. Obvezna razkritja, ki se zahtevajo na področju zalog, so navedena v SRS od 4.36 do 4.42.

Denarna sredstva

Vsa tri izbrana podjetja navajajo vrste denarnih sredstev, način preračuna iz tujih valut v domačo ter evidentiranje tečajnih razlik. Podjetja upoštevajo zahteve iz SRS 7.19 in 7.20, kar je prikazano v Tabeli 7 v prilogi, Ljubljanske mlekarne pa razkrijejo tudi zneske dogovorjenih zadolžitev na transakcijskih računih pri bankah, s katerimi podjetje lahko zagotavlja tekočo plačilno sposobnost.

Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Vsa podjetja pravilno razčlenijo aktivne razmejitve na kratkoročno odložene stroške in kratkoročno nezaračunane prihodke. Podjetja podrobneje ne pojasnjujejo, kaj vsebujejo posamezne vrednosti aktivnih časovnih razmejitev. Ker pa zneski pri nobenem podjetju niso bistveni, ocenjujem, da to niti ni nujno potrebno.

Tabela 4: Računovodske usmeritve v bilanci stanja izbranih slovenskih podjetij – obveznosti do virov sredstev

Računovodske usmeritve	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Kapital	– sestavine kapitala (vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, presežki iz prevrednotenja, preneseni poslovni izid, čisti poslovni izid)	– sestavine kapitala (vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, presežek iz prevrednotenja, nerazdeljeni poslovni izid) – izkazovanje v domači valuti	– sestavine kapitala (vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, presežek iz prevrednotenja, prenesen čisti poslovni izid in čisti poslovni izid poslovnega leta)
Dolgoročne rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve	– namen oblikovanja rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev	– namen oblikovanja rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev – se ne prevrednotujejo	– namen oblikovanja rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev – konec leta preveri upravičenost oblikovanih rezervacij
Dolgoročni dolgovi	– opredelitev dolgoročnih dolgov – delitev na finančne ali poslovne dolgoročne dolgove	– opredelitev dolgoročnih dolgov – delitev na finančne ali poslovne dolgoročne dolgove	– delitev na finančne ali poslovne dolgoročne dolgove – obračunane obresti so finančni odhodki
Kratkoročni dolgovi	– evidentiranje kasnejših zmanjšanj skladno s sporazumom	– opredelitev kratkoročnih dolgov – delitev na finančne ali poslovne kratkoročne dolgove – prevrednotovanje kratkoročnih dolgov	– delitev na finančne in poslovne kratkoročne dolgove – evidentiranje poznejših povečanj
Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	– dolgovi v širšem pomenu – vrste kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev	– vrste kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev	– vrste kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev
Zabilančna evidenca	– evidenca poimenskih kupcev stanovanj, vrednost prenesenih nepremičnin in opreme na druge pravne osebe in bančne garancije	/	– izkazovanje hipotek, danih jamstev, zalog v lasti druge družbe, terjatev iz naslova zavarovanja plačil, lastninjenja in druge evidence

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Kapital

Spremembe v in iz kapitala oziroma gibanje kapitala je natančneje prikazano v Izkazu gibanja kapitala in pojasnjeno v spremljajočih razkritjih. Podjetja ustrezno prevrednotijo kapital oziroma postavko čisti poslovni izid leta na podlagi indeksa rasti cen življenjskih potrebščin. Podjetja tudi navajajo število izdanih delnic, lastnosti delnic in število odkupljenih lastnih delnic, novih izdaj delnic v izbranih podjetjih v letu 2006 ni bilo,

razčlenijo tudi rezerve ter pojasnijo njihov namen. Analiza razkritij po SRS od 8.30 do 8.35 je razvidna iz Tabele 9 v prilogi.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Kovinoplastika Lož in Ljubljanske mlekarne, ki sta na novo oblikovali rezervacije, sta to predstavili v tabeli gibanja rezervacij, ki so jih oblikovali za stroške odpravnin ob upokojitvi in jubilejne nagrade. G.G. Postojna ni oblikovala nobenih rezervacij, ker tudi iz preteklih let nimajo rezerviranih sredstev za te namene, podrobneje razčlenjujejo le postavko dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev. Pogoje oblikovanja in spremljanje ustreznosti višine oblikovanih rezervacij pojasnjujeta Kovinoplastika in Ljubljanske mlekarne v računovodskih usmeritvah, z izjemo Ljubljanskih mlekarn pa nisem zasledila informacij o možnih tveganjih in načinih varovanja pred njimi v zvezi z rezervacijami. V Tabeli 10 v prilogi je natančna analiza posameznih razkritij iz SRS 10.31 do 10.35.

Dolgoročni dolgovi

Podjetja pri pojasnjevanju dolgoročnih dolgov govorijo o tem, da dolgoročne dolgove delijo na finančne in poslovne ter jih razlagajo s tem, da so to pripoznane obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev. Govorijo še o načinu obračunavanja in knjiženja obresti in tečajnih razlik ter o razvrščanju dolgoročnih dolgov, ki bodo zapadli v naslednjem letu dni med kratkoročne dolgove. Ljubljanske mlekarne za vsak najet dolgoročni dolg posebej navajajo način zavarovanja posojila, Kovinoplastika Lož pa ne razkrije načina zavarovanja posojil kljub temu, da jih zavaruje. Ugotovitve so povzete po analizi razkritij iz SRS od 9.33 do 9.40 in so razvidne iz Tabele 11 v prilogi.

Kratkoročni dolgovi

Kratkoročni dolgovi so obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev, ki jih je treba vrniti oziroma poravnati v letu dni. Delijo se na finančne in poslovne. Njihova poznejša zmanjšanja skladno s sporazumom zmanjšujejo ustrezne stroške oziroma poslovne in finančne odhodke, kasnejša povečanja pa povečujejo ustrezne poslovne in finančne odhodke. G.G. Postojna kratkoročne dolgove le podrobneje deli, Ljubljanske mlekarne pa dodajo tudi povprečno obrestno mero in podatek, da kratkoročne dolgove zavarujejo z menicami. Kovinoplastika Lož tudi za kratkoročne dolgove ne navaja načina zavarovanja, čeprav ima posojila zavarovana. Zahtevana razkritja za kratkoročne dolgove so navedena v SRS od 11.32 do 11.36, v kolikšni meri pa izbrana podjetja tudi dejansko razkrijejo zahtevane podatke, je razvidno v Tabeli 12 v prilogi.

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Pasivne časovne razmejitve so dolgovi v širšem pomenu, točneje vnaprej vračunani stroški (odhodki) ali kratkoročno odloženi prihodki. Podjetja postavko le natančneje razčlenijo, ne pojasnjujejo pa razlogov in pogojev za njihovo oblikovanje. Ne obravnavajo niti razlike med načrtovanim in uresničenim oblikovanjem in črpanjem v poslovnem letu niti metod in pomembnih predpostavk pri ocenjevanju njihove utemeljene vrednosti. Analiza kratkoročnih aktivnih in pasivnih časovnih razmejitev je združena v Tabeli 8 v prilogi, saj

tudi standardi razkritja za aktivne in pasivne časovne razmejitve obravnavajo skupaj v SRS od 12.30 do 12.33.

Zabilančna evidenca

Kovinoplastika zabilančne postavke v svojih izkazih ne izkazuje in v razkritjih ne pojasnjuje, čeprav vodi zabilančno evidenco. Ljubljanske mlekarne zabilančno evidenco uporabljajo za posebno statistično evidenco v kateri izkazujejo hipoteke, dana jamstva, zaloge v lasti druge družbe, terjatve iz naslova zavarovanja plačil, lastninjenja in druge evidence. Posamezne vrednosti navedenih postavk so lepo razvidne iz priložene tabele s pojasnili. G.G. Postojna uporablja evidenco za poimenski seznam kupcev stanovanj, vrednost prenesenih nepremičnin in opreme na druge pravne osebe ter za bančne garancije.

Odložene terjatve in obveznosti za davek

Postavka je novost v SRS 2006, in sicer podjetje razkrije terjatve ali obveznosti za odloženi davek. G.G. Postojna ima izkazane obveznosti za davek iz prenesenih razlik zaradi prehoda na SRS 2006, prav tako Kovinoplastika, ki prikazuje vrednosti in gibanje obveznosti v obravnavanem letu, uporabljena davčna stopnja je 25 %. O odloženih terjativah in obveznostih govorijo razkritja v SRS 19.25 do 19.27, analiza razkritij pa je v prilogi v Tabeli 17. Iz Tabele 17 je med drugim tudi razvidno, da Ljubljanske mlekarne v letu 2006 nimajo odloženih davkov.

Razkrivanje poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja

Razkrivanje poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja je predpisano v SRS 24.17 in 24.18. Dogodki po dnevu bilance stanja, ki se razkrivajo, so torej takšne vrste, da ne vplivajo na računovodske izkaze za preteklo leto, vendar so tako pomembni, da bi lahko neinformiranje o njih privedlo do napačnega odločanja uporabnikov letnega poročila. Z dogodki po datumu bilance stanja so v računovodskih standardih opredeljeni tisti, ki nastanejo med dnevom bilance stanja in datumom, ko so izkazi odobreni za objavo, zato je pomembna tudi zahteva po razkritju datuma odobritve računovodskih izkazov. Priporočeno je tudi, da se navede oseba, ki je te izkaze odobrila.

Razkriti je potrebno tudi vrsto in znesek popravka bistvenih napak, to so knjiženi popravki, ki se nanašajo na prejšnje poslovno leto (ali več let). Podjetje je dolžno razkriti vrsto napake, znesek preračuna za vpleteno postavko v računovodskem izkazu in znesek popravka, zajet v primerjalne informacije.

Kovinoplastika in G.G. pomembnejših poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja nista zabeležila, Ljubljanske mlekarne pa v računovodskem poročilu pišejo o reprogramiranju posojil, novem zadolževanju, podaljšanju roka odplačila posojil, zavarovanju posojil ter krajših zamudah pri plačilih upnikom.

4.2.3 Pojasnila k postavkam izkaza poslovnega izida

Podjetje pri razkrivanju postavk v izkazu poslovnega izida upošteva SRS od 25.15 do 25.31 in razkritja za posamezne postavke izkaza poslovnega izida, pri tem pa upošteva opredelitve, zapisane v pravilniku o računovodstvu. V Tabeli 5 (na strani 32) so zapisane računovodske usmeritve izbranih podjetij glede prihodkov, v tabeli 6 (na strani 33) pa glede odhodkov, posamezna razkritja postavk izkaza poslovnega izida pa so podrobneje analizirana v tabelah v prilogi.

Tabela 5: Računovodske usmeritve v izkazu poslovnega izida izbranih slovenskih podjetij – prihodki

Računovodske usmeritve	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Poslovni prihodki	– začetno računovodsko merjenje poslovnih učinkov – členitev poslovnih prihodkov	– začetno računovodsko merjenje – členitev poslovnih prihodkov – prevrednotovalni poslovni prihodki se pojavijo ob odtujitvi OOS in NS kot presežki prodajne vrednosti nad knjigovodsko	– začetno računovodsko merjenje – prevrednotovalni poslovni prihodki se pojavijo ob odtujitvi OOS in NS kot presežki prodajne vrednosti nad knjigovodsko
Finančni prihodki	– členitev finančnih prihodkov	– opredelitev finančnih prihodkov – pripoznavajo se ob obračunu – dosežene dividende se upoštevajo ob izplačilu	– opredelitev finančnih prihodkov – pripoznavajo se ob obračunu
Drugi prihodki	– členitev drugih prihodkov	– členitev drugih prihodkov	– členitev drugih prihodkov – pojavijo se v dejansko nastalih zneskih

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Poslovni prihodki

Poslovne prihodke v vseh treh podjetjih merijo na podlagi prodajnih cen z odšteti popusti. Razčlenjujejo se po vrstah (od prodaje lastnih poslovnih učinkov, od prodaje trgovskega blaga in materiala) ter po geografskih trgih (na domačem trgu, na trgu EU, na trgu izven EU, v tujini) ali po profitnih centrih podjetja.

Med druge poslovne prihodke podjetja prištevajo subvencije, dotacije, prihodke od prejetih odškodnin, vrnjene preveč plačane zamudne obresti in druge prihodke, ki niso povezani s poslovnimi učinki.

Finančni prihodki

V tej postavki se izkažejo finančni prihodki iz finančnih naložb v kapital drugih družb, obresti in pozitivne tečajne razlike iz preračuna danih posojil ter finančni prihodki iz poslovnih terjatev.

Drugi prihodki

Drugi prihodki so neobičajne postavke in ostali prihodki, ki jih ni možno razvrstiti v drugi dve kategoriji.

Vsa izbrana podjetja razkrijejo na področju prihodkov vsa zahtevana razkritja po SRS 18 (Tabela 13 v prilogi).

Tabela 6: Podrobneje o računovodskih usmeritvah v izkazu poslovnega izida izbranih slovenskih podjetij – odhodki

Računovodske usmeritve	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Poslovni odhodki	opredelitev nabavne cene prodanega materiala in blaga	- pripoznanje poslovnih odhodkov - opredelitev nabavne vrednosti trgovskega blaga in materiala - prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi z OOS, NS in obratnimi sredstvi zaradi oslabitve	- pripoznanje poslovnih odhodkov - opredelitev nabavne vrednosti prodanega trgovskega blaga in materiala - prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi z OOS, NS in obratnimi sredstvi zaradi oslabitve
Amortizacija	/	prevrednotenje se pripozna v kapitalu oziroma poslovnem izidu	- opredelitev amortizacijske osnove - posamično vrednotenje - metoda enakomernega časovnega amortiziranja
Finančni odhodki	členitev finančnih odhodkov	- členitev finančnih odhodkov - pripoznajo se ob obračunu - prevrednotovalni finančni odhodki v zvezi s finančni naložbami zaradi oslabitve	- členitev finančnih odhodkov - pripoznajo se ob obračunu - prevrednotovalni finančni odhodki v zvezi s finančni naložbami zaradi oslabitve
Drugi odhodki	členitev drugih odhodkov	členitev drugih odhodkov	- členitev drugih odhodkov - izkazujejo se v dejansko nastalih zneskih

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Poslovni odhodki:

– Stroški materiala in storitev

V postavki se izkazujejo nabavne vrednosti prodanega blaga in materiala, stroški porabljenega materiala in stroški storitev. Pravila računovodskega obravnavanja takih stroškov določata SRS 4 Zaloge in SRS 14 Stroški materiala in storitev, izkazovanje pa kontni okvir (Hieng, Koželj & Zupančič, 2007, str. 137). Računovodske usmeritve izbranih podjetij glede stroškov materiala so razvidne iz Tabele 6 zgoraj.

– **Amortizacija**

Le Ljubljanske mlekarne navajajo, da uporabljajo za obračun amortizacije metodo enakomernega časovnega amortiziranja, sredstva pa amortizirajo posamično. Kovinoplastika pove le, da se prevrednotenje opredmetenih in neopredmetenih sredstev pripozna v kapitalu oziroma poslovnem izidu, metode amortiziranja pa ne navede; v poročilu G.G. Postojna razen uporabljenih letnih amortizacijskih stopenj o amortizaciji oziroma metodi obračunavanja amortizacije ni podatkov. Navedeno dejstvo me preseneča, saj zahteva po razkrivanju metode amortiziranja ni novost SRS 2006. Zahtevana razkritja glede stroškov amortizacije so analizirana v prilogi v Tabeli 14, povzeta pa so po SRS 13.24 in 13.25.

– **Stroški dela in povračila zaposlencem**

Zaposleni po individualnih pogodbah in zunanji pogodbeni sodelavci (člani uprave in nadzornega sveta) so posebna kategorija, zato je potrebno razkrivati vse njihove prejeme, ki jim jih je nakazalo podjetje za njihovo delo. Prav tako je potrebno razkriti vsa dana posojila ter morebitne dolgove podjetja do teh skupin oseb. Vsa tri izbrana podjetja te dohodke po SRS od 15.20 do 15.23 ustrezno razkrijejo, kar je razvidno tudi iz prikaza v tabeli 15 v prilogi.

Finančni odhodki

Izbrana podjetja vrednostno predstavijo odhodke od obresti kratkoročnih in dolgoročnih finančnih in poslovnih dolgov, dividend, negativnih tečajnih razlik in posledic prevrednotovanja finančnih naložb zaradi oslabitve.

Drugi odhodki

So neobičajne postavke, ki zmanjšujejo poslovni izid, izkazujejo pa se v dejansko nastalih zneskih. Podjetja tudi tej kategoriji ne posvečajo večje pozornosti, v tabelah jo le vrednostno predstavijo.

Davek od dobička

Podjetje je dolžno razkriti tudi sestavine davka iz dobička. Kovinoplastika pravilno razkrije poslovni izid pred obdavčitvijo, davek po takrat veljavni davčni stopnji, vrednost davčno nepriznanih odhodkov in prihodkov, davčni učinek prehoda na SRS 2006 in izkoriščene davčne olajšave. Rezultat izračuna je **efektivna davčna stopnja**⁵, ki pokaže, koliko davka iz dobička je podjetje dejansko plačalo. G.G. Postojna navede le znesek davka od dohodka pravnih oseb brez posebne razlage, Ljubljanske mlekarne pa so v obravnavanem letu poslovale z izgubo. O davku iz dobička piše SRS 19.25, analiza razkritij pa je razvidna iz Tabele 17 v prilogi.

⁵ Efektivna oziroma dejanska davčna stopnja je stopnja, po kateri zavezanec dejansko plača davek državi. To je predpisana davčna stopnja, znižana za priznane olajšave in oprostitev. Gre za razmerje med izkazanim davkom od dobička in celotnim dobičkom.

4.2.4 Pojasnila k postavkam izkaza denarnih tokov

Nekatera razkritja so določena z ZGD-1 (2006, 69. člen) in SRS (2006), druga pa so prostovoljna. Obvezna razkritja so:

- različica, po kateri je izkaz sestavljen ter vir podatkov za postavke v njem (SRS 26.21),
- sestavine denarnih sredstev, morebitne uskladitve teh zneskov z ustrezno postavko bilance stanja⁶ (SRS 26.22),
- denarne tokove iz prejetih/danih obresti in dividend je treba razvrstiti in razkriti kot denarne tokove pri tisti vrsti denarnih tokov (pri poslovanju/financiranju/naložbenju), na katero se nanašajo (SRS 26.23); upoštevati je treba plačane in ne obračunane zneske, zato so pomembni zneski, ki bistveno vplivajo na končni rezultat.

Izbrana podjetja sestavljajo izkaz denarnih tokov, pri usmeritvah in razkritjih pa se nobeno podjetje ni obsežno razpisalo. Ljubljanske mlekarne v usmeritvah navajajo različico in podrobneje pojasnjujejo podatke, iz katerih je izkaz sestavljen in v katero podbilanco so posamezne kategorije uvrščene. Kovinoplastika in G.G. pa le na kratko omenita, po kateri različici je izkaz sestavljen.

4.2.5 Pojasnila k postavkam izkaza gibanja kapitala

V razkritjih o kapitalu se morajo podrobno pojasniti razlogi za vsako spremembo posamezne gospodarske kategorije ter povezave premikov v kapital in iz kapitala s spremembami gospodarskih kategorij v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida. To so zahteve SRS 27.11, povezane pa so tudi z določbami ZGD-1, po katerih je treba razkriti povečanje in zmanjšanje kapitalskih rezerv (pripisan/odpisan znesek) ter povečanje in zmanjšanje vsake postavke rezerv iz dobička.

Razkriti je potrebno tudi morebitne prilagoditve zaradi sprememb računovodskih usmeritev ter preračune zaradi popravka napak za nazaj (SRS 27.12). Po SRS 27.13 se ločeno po vrstah obravnava spremembe rezerv iz presežka iz prevrednotenja, zato je treba v izkazu ločeno razkriti spremembe kapitalskih in zakonskih rezerv, rezerv za lastne delnice in lastne poslovne deleže, statutarne rezerve ter druge rezerve iz dobička, pa tudi spremembe presežkov iz prevrednotenja vrednosti zemljišč, zgradb, opreme ter kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb.

V letnem izkazu se predstavi delitev čistega dobička oziroma poravnava čiste izgube. Sestavljena sta iz prenesenega poslovnega izida iz prejšnjih let in čistega poslovnega izida obravnavanega poslovnega leta. Delitev se lahko predstavi šele potem, ko računovodske izkaze sprejme ustrezeni organ (npr. nadzorni svet). SRS 27.13 piše tudi, da se dividende in

⁶ Uskladitev je potrebna zaradi vpliva nerealiziranih tečajnih razlik, obračunanih od stanja deviznih sredstev. Te so v izkazu poslovnega izida izkazane med finančnimi prihodki/odhodki, niso pa (še) denarni tok. Zato s temi tečajnimi razlikami popravljamo začetno stanje denarnih sredstev, če zneski bistveno vplivajo na rezultat, in jih razkrijemo v pojasnilih.

druge odločitve skupščine delniške družbe v zvezi z obračunskim obdobjem predstavi v naslednjem poslovnem letu.

Izbrana podjetja poleg izkaza gibanja kapitala dodajo tudi prikaz bilančnega dobička oziroma bilančne izgube. Razkritja postavk v izkazu razlaga le G.G. Postojna in sicer natančneje opredeli spremembe v postavkah kapitala ob prehodu na SRS 2006, na koncu pa navede še, katere so bile dejanske spremembe v kapitalu v letu 2006.

4.2.6 Druga razkritja in pojasnila

Obvezna razkritja po 69. členu ZGD-1

Pojem razkritje v najširšem pomenu obsega prikaz katerekoli informacije o podjetju. Torej so vključene vse informacije iz letnih poročil, objav v tisku in drugih virov. Za vse pravne osebe so v 69. členu ZGD-1 določena obvezna razkritja. Podjetja, ki so zavezana reviziji, pa morajo poleg obveznih razkritij po ZGD-1 razkriti še veliko več podatkov in informacij, ki jih določajo SRS. Zaradi večjega obsega in pomena obveznih razkritij morajo družbe temu vprašanju nameniti res veliko pozornosti (Odar, 2007, str. 19).

Med druga razkritja spadajo podatki o članih uprave, nadzornega sveta in drugih skupin (zaposlenih po individualnih pogodbah), in sicer razkritja o razmerjih med podjetjem in njimi, ki jih zahteva 69. člen ZGD-1 ter SRS 5.40, 9.40, 11.36, in 15.21. Podjetje razkrije poslovne terjatve, dolgoročne in kratkoročne dolgove, skupni znesek prejemkov in deležev v dobičku, ki so jih prejeli za opravljanje nalog v obravnavanem poslovnem letu ter predujme, posojila, poročstva za obveznosti (zapiše se podatke o skupnih zneskih, obrestni meri in ostalih pomembnejših pogojih za posojilo ter skupni znesek odplačil iz naslova vračil posojil, ki bodo nastala v obravnavanem poslovnem letu) teh skupin oziroma do teh skupin oseb.

Razkritja po Zakonu o gospodarskih družbah, ki jih še zahteva 69. člen ZGD-1 (2006), so:

- navedba podatkov o povprečnem številu delavcev v poslovnem letu, razčlenjeno glede na izobrazbo,
- če je družba zavezana revidiranju, navedba celotnega zneska, porabljenega za revidiranje in ločeno zneska za druge storitve (revidiranje letnega poročila, druge storitve revidiranja, storitve davčnega svetovanja in druge nerevizijske storitve)
- navedba podatkov o obvladujočih družbah ter navedba kraja, kjer je mogoče dobiti konsolidirano letno poročilo.

Poročanje po odsekih je potrebno, če se tveganja in donosi med posameznimi področji poslovanja ali trgi bistveno razlikujejo:

- ZGD-1 (2006) s 12. točko 69. člena predpisuje pojasnila po področjih poslovanja oziroma po posameznih zemljepisnih trgih, če se glede organizacije prodaje med seboj pomembno razlikujejo;

- SRS 2006 opredeljujejo odsek kot prepoznaven sestavni del podjetja, ki se od drugih razlikuje po tveganjih in donosih (ločujejo področni in območni odsek⁷).

Podjetje mora razkriti, katera sredstva in katere obveznosti do njihovih virov so razporejene po področnih in območnih odsekih ter v kolikšnih zneskih. Podjetje mora razkriti vrste proizvodov in storitev v vsakem področnem odseku ter sestavo vsakega območnega odseka, posebej je treba razkriti sodila za razporejanje prihodkov oziroma odhodkov po posameznih odsekih ter podlago, ki se uporablja pri določanju cen prenosov med odseki.

V izbranih letnih poročilih najdemo vsa navedena pojasnila, zahtevana po 69. členu ZGD-1 (2006), ki za posamezno podjetje pridejo v poštev, podrobnejša analiza pa je razvidna iz Tabele 18 v prilogi. Informacije o delavcih Kovinoplastika Lož uvršča v poslovno poročilo pod kadrovske informacije, preostali podjetji pa navedene informacije pojasnjujeta v splošnih razkritjih v računovodskem delu letnega poročila. Nekaj drugih obveznih razkritij je bilo predstavljenih že v uvodnem in poslovnem delu poročila (na primer dogodki po koncu poslovnega leta, podatki o družbi, informacije o povezanih podjetjih), nekatera obvezna razkritja pa zahtevajo še SRS in so bila pojasnjena v pojasnilih v okviru posameznih postavk računovodskih izkazov.

Kazalniki

Vključitev kazalnikov v letno računovodsko poročilo je prostovoljna odločitev. Če pa so kazalniki vključeni, je priporočljivo, da ustrezno prikazujejo poslovanje podjetja ter vključujejo tudi razlago, kaj izračunane vrednosti pomenijo. Da so kazalniki različnih podjetij med seboj primerljivi, je priporočljivo, da so izračunani na enoten način, z uporabo formul, navedenih v SRS 29.29–29.36. Slovenski računovodski standardi navajajo naslednje skupine kazalnikov (SRS, 2006, str. 174–179):

- temeljne kazalnike stanja financiranja (vlaganja),
- temeljne kazalnike stanja investiranja (naložbenja),
- temeljne kazalnike vodoravnega finančnega ustroja,
- temeljne kazalnike obračanja,
- temeljne kazalnike gospodarnosti,
- temeljne kazalnike dobičkonosnosti (v primeru izgube negativne dobičkonosnosti),
- temeljne kazalnike dohodkovnosti,
- računovodske kazalnike denarne tokovnosti.

Kazalniki po novih SRS niso več obvezni v letnem poročilu, vendar so po mojem mnenju pomembna sestavina, saj dodatno informirajo uporabnike letnega poročila. G.G. Postojna na koncu razkritij dodaja še nekaj izračunov kazalnikov, Kovinoplastika Lož pa že na začetku poročila grafično predstavi nekatera gibanja.

⁷ Področni odsek se ukvarja s posameznim proizvodom oziroma posamezno storitvijo ali s skupino sorodnih proizvodov oziroma storitev, območni odsek pa s proizvodi oziroma storitvami v posebnem gospodarskem okolju.

Prostovoljna razkritja, ki so primerna in uporabna, določi podjetje samo. Posredujejo lahko dodatne kakovostne informacije o poslovanju, namenjene zunanjim uporabnikom. Paziti pa je potrebno, da razkritij ni preveč, in da ne bi po nepotrebnem razkrivali tudi poslovnih skrivnosti, kar bi lahko škodovalo podjetju.

4.3 Revizorjevo poročilo

Večina računovodskih izkazov je revidirana. Naloga revizorja pa ni le izraziti mnenje, ali so računovodski izkazi sestavljeni v skladu s sprejetimi računovodskimi usmeritvami, ampak tudi oceniti, ali so uporabljene računovodske usmeritve prave in primerne oziroma tiste, ki najbolj realno in pravilno izražajo dejansko stanje in poslovni izid podjetja. Zelo pomembno je, da revizor v svojem poročilu opozori na vse tiste podatke, informacije in uporabljene računovodske usmeritve, ki bi lahko vplivale na odločanje uporabnika računovodskih izkazov (Odar, 2007, str. 9).

O revidiranju govori 8. poglavje ZGD-1, v katerem so tudi določeni zavezanci za revizijo letnih poročil. Letna poročila mora zavezancem za revizijo po 57. členu ZGD-1 (2006) najkasneje v šestih mesecih po preteku poslovnega leta pregledati samostojno revizijsko podjetje oziroma samostojni revizor v skladu s posebnimi predpisi. Revizor mora revidirati računovodsko poročilo, da preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila. Revizija se opravlja na podlagi zakona o revidiranju⁸, ZGD-1 določa le, za katere družbe je revizija obvezna, nekatere družbe pa revizijo naročijo na zahtevo lastnika, poslovodstva ali iz drugih razlogov (Odar, 2007, str. 24).

Revizorjevo poročilo mora vsebovati (ZGD-1, 2006, 57. člen):

- uvod (z navedbo revidiranega računovodskega poročila in okvira, uporabljenega pri sestavljanju),
- opis namena in obsega revidiranja (z navedbo uporabljenih revizijskih standardov),
- revizijsko mnenje (mnenje brez pridržkov, mnenje s pridržki, odklonilno mnenje ali pa revizor, če mnenja ne more izraziti, izjavo mnenja zavrne),
- pojasnjevalni odstavek,
- mnenje o usklajenosti ali neusklajenosti poslovnega poročila z računovodskim poročilom istega poslovnega leta in
- datum in revizorjev podpis.

Neodvisni revizor s svojim poročilom zaključi pregled računovodskih izkazov in jih s svojim pozitivnim mnenjem (tj. mnenjem brez pridržka) potrdi, da so resnična in poštena slika poslovanja podjetja, zato je revizorjevo poročilo tudi obvezna sestavina letnega poročila. Mnenje je v prvi vrsti namenjeno delničarjem, na katere revizor svoje poročilo tudi naslovi. Vsa tri obravnavana podjetja so po revizorjevem mnenju v letu 2006 resnično

⁸ Zakon o revidiranju je temeljni zakon za to področje, s tem zakonom so predpisani način in postopki revidiranja.

in pošteno predstavila poslovanje podjetja, zato so jim izdali mnenje brez pridržka, podjetja pa so revizorjeva poročila tudi vključila v svoja letna poročila.

SKLEP

Letno poročilo morajo po 53. členu Zakona o gospodarskih družbah (2006) sestaviti vsi gospodarski subjekti, od njihove velikosti in poslovanja pa je odvisen obseg in vsebina. Letno poročilo se deli na poslovno poročilo in računovodsko poročilo.

Osnovni zakonski okvir za sestavo letnega poročila predpisuje Zakon o gospodarskih družbah, podrobnejša pravila pa so pojasnjena v Slovenskih računovodskih standardih. Poslovno poročilo predpisuje 70. člen ZGD-1 (2006), računovodsko poročilo SRS 2006, računovodska razkritja pa poleg SRS 2006 še 69. člen ZGD-1 (2006). Podjetja se sama odločijo, katera dodatna pojasnila bodo vključila v svoja letna poročila. Nekatera podjetja s svojimi razkritji precej presegajo zakonski okvir, druga pa komaj zadostijo predpisom. Odločitev o obsegu in vsebini informacij in razkritij v letnem poročilu je prav gotovo strateška odločitev, saj morajo podjetja vključiti ravno prav informacij, da letno poročilo dovolj informira, po drugi strani pa ne sme razkrivati informacij, ki bi podjetju lahko škodovale.

V diplomskem delu sem najprej predstavila obstoječo slovensko zakonodajo in priporočila stroke po posameznih sestavnih delih letnega poročila. Ob koncu vsakega poglavja sem na podlagi proučevanja letnega poročila treh slovenskih podjetij ugotavljala, v kolikšni meri zakonske zahteve in nasvete strokovnjakov upoštevajo pisci izbranih letnih poročil. Letna poročila izbranih podjetij so na prvi pogled skladna s predpisi in priporočili, vendar po natančnejšem pregledu najdemo tudi določene manjše pomanjkljivosti.

Preseneča me dejstvo, da Kovinoplastika Lož in G.G. Postojna v svojih letnih poročilih nimata denimo navedene metode amortiziranja opredmetenih osnovnih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev. Kovinoplastika ne omenja, s čim zavaruje svoje dolgove, čeprav ima zavarovane. Dejstvo, da sta omenjeni podjetji izpustili izjavo o upravljanju družbe, pa si razlagam s tem, da je bilo veliko več pozornosti namenjene uvedbi novih Slovenskih računovodskih standardov in posledično razlagi in prikazu prehoda na nove standarde v posebnem stolpcu v izkazih, zato podjetja niso namenila dovolj pozornosti spremembam Zakona o gospodarskih družbah.

Menim, da je od izbranih letnih poročil najboljše letno poročilo Ljubljanskih mlekar, saj med svojo analizo v njem nisem našla pomanjkljivosti. Kot bralca me je najmanj informiralo letno poročilo Gozdnega gospodarstva Postojna, ki sicer vsebuje skoraj vse zahtevane sestavine, vendar so podatki predvsem v poslovnem poročilu zelo skopi. Predstavijo le prodajno funkcijo podjetja in poročilo o proizvodnji, ne omenijo pa spremljajočih funkcij, na primer kadrovske, nabavne, razvojne. Poročilo Kovinoplastike

Lož se mi zdi solidno pripravljeno, vendar pa sem v razkritjih opazila nekaj manjših pomanjkljivosti, so pa edini, ki v svojem letnem poročilu na kratko omenijo družbeno odgovornost.

Ugotavljam, da število strani ni merilo za kakovost letnega poročila. Zdi se mi, da nekaterim podjetjem manjka motivacije za pripravo kakovostnega letnega poročila, ki bo uporabno in zanimivo širši javnosti. To dejstvo je po mojem mnenju povezano z lastništvom podjetja. Družba, ki že ima stalnega lastnika, kateri lahko kadarkoli dostopa do njihovih podatkov, letno poročilo pripravlja le zaradi zakonskih zahtev (primer G.G. Postojna) in razumljivo ne vloži vseh naporov in sredstev v pripravo. Na drugi strani pa podjetje, ki želi na borzo (Sovdat, 2008), za pripravo poročila organizira tim sodelavcev in vloži veliko napora in sredstev ter pripravi že na prvi pogled všečen ter uporaben in kakovosten končni izdelek, ki je osnova in dober temelj za prihodnje dobro in uspešno poslovanje.

LITERATURA in VIRI

1. Clatworthy M., Jones M. J. (2001). The effect of thematic structure on the variability of annual report readability. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 14 (3), 311–326).
2. Donovan O' G. (2002) Environmental disclosures in the annual report. Extending the applicability and predictive power of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15 (3), 344–371.
3. Gozdno gospodarstvo Postojna. Najdeno 13. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.ggp.si/>
4. Hieng R., Koželj S. & Zupančič V. (2007). Izkaz poslovnega izida po različici I iz SRS 25. *IKS*, 34 (1-2), 130–144.
5. Horvat T. (2000). *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: GV založba.
6. Horvat T. (2001). Priprava letnega poročila po spremembah ZGD. *IKS*, 28 (12), 125–159.
7. Horvat T. (2002). *Kritična analiza razkritij v letnih poročilih slovenskih podjetij*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Horvat T. (2005). Analiza poslovanja v letnem poročilu kot podlaga za ugotavljanje gospodarnosti podjetja. *Revizor*, 16 (3–4), 28–48.

9. Kavčič S. (1998). Analiziranje za pripravo letnega poslovnega poročila podjetja. *Zbornik referatov 4. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije* (str. 7-22). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
10. Kovinoplastika Lož. Najdeno 13. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.kovinoplastika.si/slo/druzba.htm>
11. Letno poročilo 2006 Gozdno Gospodarstvo Postojna. Postojna. (2007).
12. Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.. (2007).
13. Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006. (2007).
14. Lipnik J. (2007). Izkaz denarnih tokov. *IKS*, 34 (1–2), 186–198.
15. Lipnik J. (2007a). Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje. *IKS*, 34 (1–2), 199–205.
16. Ljubljanske mlekarne. Najdeno 13. aprila 2008 na spletnem naslovu http://www.l-m.si/o_druzbi
17. Masle M. & Ažman V. (2007). Novosti pri predložitvi letnih poročil gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov. *IKS*, 34 (1–2), 33–37.
18. Odar M. (2007). Računovodsko poročanje za leto 2006. *IKS*, 34 (1–2), 7–32.
19. An overview of Corporate Responsibility. Najdeno 6. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.icaew.com/index.cfm?route=112326>
20. Popovič T. (2005): *Razkritja v letnem poročilu*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
21. *Predložitev podatkov (Letna poročila)*. Najdeno 20. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/dokumenti/dokument.asp?id=464>
22. Slapničar S. (2007, 8. november). Ali več družbene odgovornosti pomeni dobro novico za lastnike. *Finance*, str. 25.
23. *Slovenski računovodski standardi 2001*. (2002). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
24. *Slovenski računovodski standardi 2006*. (2006). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

25. Sovdat P. (2008, 15. april). Ljubljanske mlekarne bi šle na borzo. *Finance*. Najdeno 15. aprila 2008 na spletnem naslovu http://www.finance.si/210355/Ljubljanske_mlekarne_bi_%B9le_na_borzo
26. Turk I. (2006). *Pojasnilo 4 k uvodu v Slovenske računovodske standarde (2006) – bistvenost*. Slovenski inštitut za revizijo.
27. Turk I. et al. (2004): *Finančno računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
28. Vezjak B. (1998). *Razkritja v letnih poročilih*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
29. Vezjak B. (2007). Razkritja k bilanci stanja in izkazu poslovnega izida v letnih poročilih 2006 po SRS za podjetja, ki zavezana reviziji. *IKS*, 34 (1–2), 171–185.
30. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS* (Št. 42/06, 19. april 2006).
31. Zakon o prevzemih. (2006). *Uradni list RS* (Št. 79/2006, 27. julij 2006).

PRILOGA

Tabele od 1 do 18 za analizo razkritij k izkazom

Tabela 1: Zahtevana razkritja za neopredmetena sredstva po SRS (SRS 2.44–2.47)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Podjetje za vsako vrsto neopredmetenih sredstev, pri čemer razlikuje med znotraj podjetja ustvarjenimi in drugimi neopredmetenimi sredstvi, razkrije			
- to, ali so dobe koristnosti končne ali nedoločene, in če so končne, dobe koristnosti ali uporabljene amortizacijske stopnje;	0	+	+
- metode amortiziranja, uporabljene za neopredmetena sredstva s končnimi dobami koristnosti;	0	–	+
- nabavno oziroma prevrednoteno nabavno vrednost in nabrane amortizacijske popravke vrednosti (skupaj z nabranimi izgubami zaradi oslabitve) na začetku in na koncu obdobja;	0	+	+
- spremembe knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja.	0	+	+
V računovodskih izkazih se razkrivajo			
- knjigovodska vrednost in preostala doba amortiziranja vsakega neopredmetenega sredstva, ki je pomembno za računovodske izkaze podjetja kot celote;	0	+	+
- začetno pripoznana vrednost za neopredmeteno sredstvo, pridobljeno z državno podporo;	0	0	0
- obstoj knjigovodske vrednosti neopredmetenega sredstva, povezanega z omejeno lastninsko pravico, in knjigovodske vrednosti neopredmetenega sredstva, danega kot poroštvo za obveznosti, ter	0	0	+
- znesek obvez za pridobitev neopredmetenega sredstva.	0	+	+
Če se neopredmeteno sredstvo izkaže po modelu prevrednotenja, se razkrivajo			
- dan, na katerega je bilo opravljeno prevrednotenje;	0	0	0
- knjigovodska vrednost prevrednotenega neopredmetenega sredstva;	0	0	0
- knjigovodska vrednost, ki bi bila pripoznana, če bi se prevrednotena vrsta neopredmetenih sredstev izkazovala po modelu nabavne vrednosti; in	0	0	0
- metode in pomembne predpostavke, ki se uporabljajo pri ocenjevanju poštene vrednosti sredstev.	0	0	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 2: Zahtevana razkritja za opredmetena osnovna sredstva po SRS (SRS 1.41–1.45)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Za posamezne kategorije OOS so potrebna razkritja:			
- podlag za merjenje, uporabljenih pri ugotavljanju prevrednotene nabavne vrednosti;	0	0	0
- nabavne vrednosti oziroma prevrednotene nabavne vrednosti, nabranega amortizacijskega popravka vrednosti in nabrane izgube zaradi oslabitve na začetku in koncu obračunskega obdobja ter	+	+	+
- sprememb knjigovodske vrednosti od začetka do konca obračunskega obdobja (zaradi pridobitev, prekvalifikacij, odtujitev, amortizacije, prevrednotenja).	+	+	+
V računovodskih izkazih se razkrivajo:			
- obstoj in znesek pravnih omejitev ter opredmetena osnovna sredstva, zastavljena kot jamstvo za dolgove;	+	0	+
- računovodske usmeritve, uporabljene pri ocenjevanju stroškov razgradnje, odstranitve in obnovitve prostora, v katerem so opredmetena osnovna sredstva;	+	0	+
- znesek stroškov graditve in izdelave opredmetenih osnovnih sredstev ter	+	+	+
- znesek finančnih obvez za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev.	+	+	+
Če se opredmeteno osnovno sredstvo izkaže po modelu prevrednotenja, se razkrivajo:			
- dan, na katerega je bilo opravljeno prevrednotenje;	0	0	0
- podlaga, uporabljena pri prevrednotovanju;	0	0	0
- datum predzadnjega prevrednotenja;	0	0	0
- sodelovanje pooblaščenega ocenjevalca vrednosti	0	0	0
- knjigovodska vrednost, ki bi bila pripoznana, če bi se prevrednoteno sredstvo izkazovalo po modelu nabavne vrednosti.	0	0	0
Če je prišlo do pripoznanja izgub zaradi oslabitve ali razveljavitve izgube zaradi oslabitve, se razkrijejo razlogi in učinki oslabitve oziroma razveljavitve oslabitve.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 3: Zahtevana razkritja za naložbene nepremičnine po SRS (SRS 6.18–6.22)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Za naložbene nepremičnine mora podjetje razkriti: - ali uporablja model poštene vrednosti ali model nabavne vrednosti; - če uporablja model poštene vrednosti, ali – in v kakšnih okoliščinah, so deleži v nepremičnini pri poslovnem najemu razvrščeni in se obračunavajo kot naložbene nepremičnine; - metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri določanju poštene vrednosti naložbenih nepremičnin; - obseg, v katerem je poštena vrednost naložbenih nepremičnin zasnovana na oceni vrednosti pooblaščenega ocenjevalca vrednosti; če takšne ocene vrednosti ni bilo, je treba to dejstvo razkriti; - vrednosti, pripoznane v poslovnem izidu za prihodke od najemnin za naložbene nepremičnine, neposredne poslovne odhodke (tudi za popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki so ustvarile prihodke od najemnin v obdobju, ter neposredne poslovne odhodke (tudi za popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki niso povzročile prihodkov od najemnin v obdobju.	0	0	0
Če se za naložbeno nepremičnino uporablja model poštene vrednosti, je treba razkriti tudi uskladitev knjigovodske vrednosti naložbenih nepremičnin na začetku in koncu obdobja.	0	0	0
Če se za merjenje naložbene nepremičnine uporablja model nabavne vrednosti, je treba razkriti tudi: - uporabljene metode amortiziranja; - dobo koristnosti ali uporabljene stopnje amortiziranja; - nabavno vrednost in nabrano amortizacijo (povezano z nabranimi izgubami zaradi oslabitve) na začetku in koncu obdobja; - uskladitev njene knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja ter - pošteno vrednost naložbene nepremičnine.	0	0	0
V primerih, ko podjetje ne more zanesljivo izmeriti poštene vrednosti naložbene nepremičnine, mora razkriti: - opis naložbene nepremičnine; - pojasnilo, zakaj poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti; in - če je možno, razpon ocen vrednosti, znotraj katerega je zelo verjetno poštena vrednost.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov.

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 4: Zahtevana razkritja za finančne naložbe po SRS (SRS 3.38–3.45)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Potrebno je razkritje narave razmerja med obvladujočim in posameznim odvisnim podjetjem, v katerem obvladujoče podjetje neposredno ali prek odvisnih podjetij nima več kot polovico glasovalnih pravic. Poleg tega je potrebno razkritje, zakaj posamezno odvisno podjetje ni uskupinjeno.	+	+	+
Podjetje podvižnik mora za skupaj obvladovana podjetja, v katera so naložene finančne naložbe, razkriti svoj del kapitalskih deležev. Prav tako mora razkriti vse svoje obveze v zvezi s svojimi deleži v skupnih podvigih in svoj del obvez v zvezi s kapitalom skupaj obvladovanih podjetij, ki jih je prevzelo skupaj z drugimi podvižniki ali pa samo.	0	0	0
Pri vseh finančnih naložbah se razkrivajo:			
- računovodska usmeritev za določanje njihove nabavne vrednosti ter kasnejše knjigovodske vrednosti, poštene vrednosti in odplačne vrednosti;	+	+	+
- pogostnost prevrednotovanja finančnih naložb zaradi prevrednotenja na pošteno vrednost in oslabitve pa tudi datum zadnjega prevrednotenja finančnih naložb ter sodelovanje neodvisnega ocenjevalca pri tem;	+	+	+
- gibanje presežka iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi naložbami ter prevrednotovalnih finančnih prihodkov in odhodkov v tej zvezi.	+	+	+
Za vsako vrsto finančnih naložb se razkrivajo informacije o:			
- izpostavljenosti različnim vrstam tveganja;	0	+	+
- obsegu in vrstah finančnih inštrumentov za varovanje pred tveganjem ter	0	+	+
- v plačilo zapadlih, pa še ne udenarjenih naložbah.	0	+	0
Pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju se razkrivajo			
- pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti, ki se pojavijo prej, ter	0	0	0
- efektivne obrestne mere, če se uporabljajo.	0	0	0
Pri izpostavljenosti zaupanjškemu (kreditnemu) tveganju se razkrivajo:			
- vrednost, ki najbolje predstavlja največjo možno izpostavljenost takšnemu tveganju na dan bilance stanja, brez upoštevanja poštene vrednosti kateregakoli poročila, če druge stranke ne bi bile sposobne izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz finančnih inštrumentov, in	0	0	0
- pomembno kopičenje zaupanjškega (kreditnega) tveganja.	0	0	0
Za vsako vrsto finančnih naložb se razkrivajo informacije o njeni poštenu vrednosti. Če poštene vrednosti ni mogoče ugotoviti dovolj zanesljivo, se to razkrije skupaj z informacijami o glavnih značilnostih vsake vrste finančnih naložb.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 5: Zahtevana razkritja za terjatve po SRS (SRS 5.39–5.45)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Pri poslovnih terjativah so potrebna razkritja nezavarovanih in zavarovanih terjatev do kupcev pa tudi terjatev do članov uprave (ravnateljstva), članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov.	+	+	+
Za vsako vrsto terjatev se razkriva računovodska usmeritev za oslabitev.	+	+	+
Za vsako vrsto terjatev se razkrivajo informacije o: - izpostavljenosti različnim vrstam tveganja ter - obsegu in vrsti finančnih inštrumentov za varovanje pred tveganjem.	+	+	+
	+	+	+
Razkriva se razčlenitev terjatev po rokih zapadlosti v plačilo.	+	+	+
V zvezi z uskupinjevanjem terjatev je treba pojasniti njihovo pobotanje z dolgovi drugih podjetij v skupini pa tudi nastanek uskupinjevalnih razlik.	0	+	+
Podjetje razkrije znesek terjatev za odloženi davek in dokaze, ki podpirajo priznanje terjatev, če je priznanje odvisno od prihodnjih obdavčljivih dobičkov, ki presegajo dobičke iz odprave obstoječih obdavčljivih začasnih razlik, ali če ima podjetje v tekočem ali je imelo v prejšnjih obdobjih izgubo, ki se nanaša na terjatve za odloženi davek.	+	+	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 6: Zahtevana razkritja za zaloge po SRS (SRS 4.31–4.34)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Za vsako vrsto zalog so potrebna razkritja:			
- računovodske usmeritve, uporabljene pri sprotnem in končnem vrednotenju zalog, pa tudi uporabljenih metod obračunavanja stroškov, ter	+	+	+
- knjigovodske vrednosti in čiste iztržljive vrednosti zalog po razvrstitvah, ki ustrezajo podjetju.	+	+	+
Razkrijejo se:			
- presežki in primanjkljaji pri popisu zalog ter	+	+	+
- odpisi vrednosti zalog zaradi sprememb njihove kakovosti in zaradi sprememb njihove vrednosti.	+	+	+
Razkrije se knjigovodska vrednost zalog, ki je zastavljena kot jamstvo za obveznosti.	0	0	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 7: Zahtevana razkritja za denarna sredstva po SRS (SRS 7.19–7.20)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Podjetje mora razkriti sestavne dele denarnih sredstev pa tudi zneske dogovorjenih samodejnih zadolžitev na tekočih računih pri bankah, s katerimi podjetje lahko zagotavlja tekočo plačilno sposobnost.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 8: Zahtevana razkritja za kratkoročne časovne razmejitve po SRS (SRS 12.30–12.33)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Za vsako vrsto kratkoročnih časovnih razmejitev je treba posebej razkriti:			
- razloge in pogoje za njihovo oblikovanje;	+	+	+
- metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri ocenjevanju njihove utemeljene vrednosti ter	+	+	+
- način obravnavanja pri tem nastalih razlik.	+	+	+
Pri vsaki vrsti kratkoročnih časovnih razmejitev se razkrije razlika med njenim načrtovanim oblikovanjem in črpanjem ter njenim uresničenim oblikovanjem in črpanjem v posameznem poslovnem letu.	–	+	+
V zvezi z uskupinjevanjem kratkoročnih časovnih razmejitev se pojasni nastanek morebitnih uskupinjevalnih razlik.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 9: Zahtevana razkritja za kapital po SRS (SRS 8.30–8.35)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Podjetje mora posebej razkriti poslovna izida, izračunana na podlagi prevrednotenja zaradi ohranjanja kupne moči kapitala v evru in na podlagi rasti cen življenjskih potrebščin.	+	+	+
Podjetja, ki niso zavezana reviziji, morajo razkrivati samo informacije in podatke iz SRS 8.30 ter zakonsko določene informacije in podatke, preostala podjetja pa morajo zadostiti tudi zahtevam po razkrivanju v skladu s tem standardom. Ta razkritja so predpisana za vse pomembne zadeve. Naravo in stopnjo pomembnosti opredeli podjetje v svojih aktih.	+	+	+
Pri vsaki vrsti delniškega kapitala je treba posebej razkriti:			
- število izdanih in v celoti vplačanih delnic ter število izdanih in ne v celoti vplačanih delnic;	+	+	+
- lastnost delnic (pravice, prednosti in omejitve v zvezi z delnicami posameznega razreda), tudi omejitve razdeljevanja dividend;	+	+	+
- izdajo novih delnic, združitve delnic, razdružitve delnic, umik delnic in spremembo lastnosti delnic;	0	0	0
- število odkupljenih lastnih delnic in delnic, ki jih imajo druga uskupinjena podjetja ter	+	+	0
- podatke o možnih pogojno izdanih delnicah (uresničitev pravice imetnikov zamenljivih obveznic do zamenjave v delnice ali uresničitev prednostne pravice do nakupa novih delnic).	0	0	0
Razkrivata se narava in namen vseh vrst rezerv.	+	+	+
Razkriva se znesek dividend nabiralnih (kumulativnih) in/ali prednostnih delnic, ki še niso bile izplačane.	+	+	0
Razkrivajo se drugi pomembni podatki v zvezi s stanjem in gibanjem sestavin kapitala.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 10: Zahtevana razkritja za rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve po SRS (SRS 10.31–10.35)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Za vsako vrsto rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev je treba posebej razkriti:			
- razloge in pogoje za njihovo oblikovanje;	+	+	+
- metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri ocenjevanju njihove utemeljene vrednosti ter	+	+	+
- način obravnavanja pri tem nastalih razlik.	+	+	+
Pri vsaki vrsti rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev se razkrije razlika med njenim načrtovanim oblikovanjem in črpanjem ter njenim uresničenim oblikovanjem in črpanjem v posameznem poslovnem letu.	+	+	+
Pri vsaki vrsti rezervacij se razkrivajo informacije o izpostavljenosti različnim vrstam tveganja in način varovanja pred njimi.	0	+	+
V zvezi z uskupinjevanjem rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev se pojasnjuje nastanek morebitnih uskupinjevalnih razlik.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 11: Zahtevana razkritja za dolgoročne dolgove po SRS (SRS 9.33 – 9.40)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Pri dobljenih dolgoročnih dolgovih se razkrivajo dobljeni nezavarovani dolgoročni dolgovi in dobljeni zavarovani dolgoročni dolgovi.	0	–	+
Za posamezno vrsto dolgoročnih dolgov se razkrivajo:			
- obdobje do zapadlosti v plačilo;	+	+	+
- obrestna mera in drugi pogoji, pod katerimi so bili pridobljeni.	–	+	+
Za vsako vrsto dolgoročnih dolgov se razkrivajo informacije o:			
- izpostavljenosti različnim vrstam tveganja ter	+	+	+
- obsegu in vrsti finančnih instrumentov za varovanje pred tveganjem.	–	–	+
Pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju se razkrivajo:			
- pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti, ki se pojavijo prej ter	+	+	0
- efektivne obrestne mere, če se uporabljajo.	–	–	0
Pri izpostavljenosti zaupanjskemu (kreditnemu) tveganju se razkrivajo:			
- vrednost, ki najbolje predstavlja največjo možno izpostavljenost takšnemu tveganju na dan bilance stanja, brez upoštevanja vrednosti kateregakoli poročstva, če druge stranke ne bi bile sposobne izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz finančnih instrumentov, in	0	0	+
- pomembno kopičenje zaupanjskega (kreditnega) tveganja.	0	0	+
V zvezi z uskupinjevanjem dolgoročnih dolgov se pojasnjuje tako njihovo pobotanje s postavkami dolgoročnih finančnih naložb drugih podjetij v skupini kakor nastanek uskupinjevalnih razlik.	0	+	0
Poimensko se razkrivajo dolgoročni dolgovi do članov uprave (ravnateljstva), članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov.

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 12: Zahtevana razkritja za kratkoročne dolgove po SRS (SRS 11.32–11.36)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Pri dobljenih kratkoročnih posojilih se razkrivajo dobljena kratkoročna nezavarovana posojila in dobljena kratkoročna zavarovana posojila.	0	–	+
Za posamezno vrsto kratkoročnih dolgov se razkrivajo:			
- obdobje do zapadlosti v plačilo	+	+	+
- obrestna mera in drugi pogoji, pod katerimi so bili pridobljeni.	+	+	+
Pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju se med drugim razkrivajo:			
- pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo, in sicer tisti, ki se pojavijo prej ter	0	+	+
- efektivne obrestne mere, če se uporabljajo.	0	0	+
Poimensko se razkrivajo kratkoročni dolgovi do članov uprave (ravnateljstva), članov nadzornega sveta in notranjih lastnikov.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 13: Zahtevana razkritja za prihodke po SRS (SRS 18.30–18.32)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Posebej je treba razkriti metodo merjenja prihodkov.	+	+	+
Če je razkritje posameznih postavk prihodkov zaradi njihovega obsega, njihove vrste ali njihovih posledic pomembno za pojasnitev dosežkov v obračunskem obdobju, se obseg in znesek takšnih postavk razkrijeta vsak posebej.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 14: Zahtevana razkritja za stroške amortizacije po SRS (SRS 13.24–13.25)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarnе
Pri vsaki večji skupini amortizirljivih sredstev se razkrivajo:			
- podlage za vrednotenje, uporabljene pri določanju zneskov, s katerimi se izkazujejo amortizirljiva sredstva;	+	+	+
- uporabljene metode amortiziranja;	-	-	+
- upoštevane dobe koristnosti ali amortizacijske stopnje ter	+	+	+
- kosmati znesek vrednosti amortizirljivih sredstev in z njimi povezan popravek vrednosti.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 15: Zahtevana razkritja za stroške dela in stroške povračil zaposlencem po SRS (SRS 15.20–15.23)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Posebej se razkrijejo deleži v razširjenem dobičku, ki jih skupščina določi tistim, ki niso lastniki.	0	0	0
Podrobno se razkrivajo programi drugih dolgoročnih zaslužkov zaposlencev zunaj odpravnin ter določbe v zvezi z njimi pa tudi kritje in uporabniki programov. Pri razkrivanju teh podatkov ter podatkov iz SRS 15.21 je treba upoštevati omejitve, ki jih določajo veljavni predpisi.	+	+	0
Posebej je treba razkriti podatke o morebitnih zahtevah zaposlencev po izplačilih na podlagi določb zakona, kolektivne pogodbe, splošnega akta podjetja ali pogodbe o zaposlitvi, katerim pa podjetje nasprotuje. Razkriti je treba tudi, ali so bile oblikovane rezervacije v smislu SRS 10.	+	+	+

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 16: Zahtevana razkritja za odhodke po SRS (SRS 17.36–17.39)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Posebej je treba razkriti metodo merjenja odhodkov.	+	+	+
Če je razkritje posameznih postavk odhodkov zaradi njihovega obsega, njihove vrste ali njihovih posledic pomembno za pojasnitev dosežkov v obračunskem obdobju, se obseg in znesek takšnih postavk razkrijeta vsak posebej.	+	+	+
Razkrijeta se vrsta in znesek spremembe računovodske ocene, ki pomembno vplivata na odhodke v obravnavanem poslovnem letu ali za katera se pričakuje, da bosta nanje pomembno vplivala v naslednjih poslovnih letih.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarn d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 17: Zahtevana razkritja za poslovni izid in denarni izid po SRS (SRS 19.22–19.27)

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Poslovni izid se predstavi v izkazu poslovnega izida kot obveznem sestavnem delu računovodskih izkazov vseh podjetij, denarni izid pa v izkazu denarnih tokov kot obveznem sestavnem delu računovodskih izkazov določenih vrst podjetij.	+	+	+
Poslovni izid področnega ali območnega odseka oziroma drugih organizacijskih oblik se razkrije v skladu z zakonskimi zahtevami.	+	+	0
V zvezi z ustavitvijo poslovanja se najprej razkrije pojavitev prvega izmed tehle dogodkov: - sklene se zavezujoča pogodba o prodaji skoraj vseh sredstev, prisojenih ustavljenemu poslovanju, - organ upravljanja sprejme podroben formalni načrt ustavljanja in ga objavi.	0 0	0 0	0 0
Nato se razkrijejo poslovni izid (dobiček ali izguba) ter prihodki in odhodki iz rednega delovanja, ki jih je mogoče pripisati ustavljenemu poslovanju v obravnavanem obračunskem obdobju, pa tudi denarni izid (prebitek prejemkov ali izdatkov), ki ga je mogoče pripisati ustavljenemu poslovanju v obravnavanem obračunskem obdobju.	0	0	0
Podjetje obvezno razkrije sestavine odhodka za davek, ki so zlasti: - znesek odhodka za davek iz obračunanega davka; - skupni znesek na novo pripoznanih in odpravljenih terjatev in obveznosti za odloženi davek, ki vplivajo na odhodek (prihodek) za odloženi davek; - razlika v odhodku (prihodku) iz odloženega davka zaradi spremembe davčnih stopenj ali drugih sprememb davčnih predpisov; - znesek prihodka iz odloženega davka, ki se pripozna in ki izvira iz predhodno ne pripoznane davčne izgube, davčnega dobropisa ali začasne razlike iz prejšnjih obdobj ter - znesek odhodka za odloženi davek, ki izhaja iz odpisa predhodno pripoznane terjatve za odloženi davek.	+	+	0
	+	+	0
	+	+	0
	+	+	0
	+	+	0
Posebej je treba razkriti tudi zneske terjatev in obveznosti za odloženi davek, ki ne vplivajo na poslovni izid podjetja in ki se nanašajo in obračunajo: - v breme ali v dobro kapitala ter - v breme ali v dobro dobrega imena.	+	+	0
	0	0	0
V zvezi z obračunanim in odloženim davkom je treba razkriti in pojasniti tudi: - razmerje med odhodkom za davek ter računovodskim poslovnim izidom, - znesek odbitnih začasnih razlik, neizrabljenih davčnih izgub in davčnih dobropisov, za katere niso pripoznane terjatve za odloženi davek, - za vsako vrsto odbitnih začasnih razlik in za vsako vrsto neizrabljenih davčnih izgub in neizrabljenih davčnih dobropisov znesek pripoznanih terjatev za odloženi davek ter - znesek morebitnih obdavčljivih začasnih razlik, za katere niso pripoznane obveznosti za odloženi davek.	+	+	0
	0	+	0
	0	+	0
	0	+	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekarne d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.

Tabela 18: Zahtevana razkritja v računovodskem delu letnih poročil po 69. členu ZGD-1

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarnice
Metode, ki so bile uporabljene za vrednotenje posameznih postavk v računovodskih izkazih, in metode, ki so bile uporabljene za izračun odpisov vrednosti. Pri postavkah, ki se izvorno glasijo na tujo valuto, mora biti pojasnjen tudi tečaj in način, po katerem so bile preračune v domačo valuto;	+	+	+
Podatke za vsako družbo, v kapitalu katere je družba sama neposredno ali po osebi, ki deluje za račun družbe, udeležena z najmanj 20%: – njeno firmo in sedež, – delež, s katerim je udeležena pri njenem kapitalu, in – višino njenega lastnega kapitala in njen poslovni izid v poslovnem letu. Teh podatkov ni treba razkriti, če so nepomembni za resničen in pošten prikaz po prvem odstavku 61. člena tega zakona. V zvezi z družbo, ki letnega poročila ne objavlja javno in v katere kapitalu je družba neposredno ali posredno udeležena z manj kot 50%, ni treba izkazati podatkov o višini njenega lastnega kapitala in njenem poslovnem izidu;	+	+	+
Če je družba družbenik v drugi družbi in neomejeno osebno odgovarja za obveznosti te družbe: podatke o firmi, sedežu in pravnoorganizacijski obliki te druge družbe. Teh podatkov ni treba razkriti, če so nepomembni za resničen in pošten prikaz po prvem odstavku 61. člena tega zakona;	0	0	0
Če ima družba odobreni kapital ali je pogojno povečala osnovni kapital: višino odobrenega kapitala in število ter najmanjši emisijski znesek delnic, ki so bile v poslovnem letu izdane za odobreni kapital ali na podlagi pogojnega povečanja osn. kapitala;	0	0	0
Če ima družba lastne deleže ali je med poslovnim letom imela lastne deleže: – število, znesek in delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, ki jih je družba ali tretja oseba za račun družbe pridobila ali odtujila v poslovnem letu, datum njihove pridobitve, razlog za pridobitev ali odtujitev lastnih deležev in denarno vrednost nasprotno dajatve; – število, znesek in delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, ki jih je družba ali tretja oseba za račun družbe v poslovnem letu sprejela v zastavo; – skupno število, skupni znesek in skupni delež lastnih deležev v osnovnem kapitalu, katerih imetnik je družba ali tretja oseba za račun družbe in jih ima v zastavi družba ali tretja oseba za račun družbe na bilančni presečni dan letne bilance stanja;	– + +	0 0 +	0 0 0
Če je družba izdala več razredov delnic: število delnic vsakega razreda in njihov najmanjši emisijski znesek;	+	+	+
Če je družba izdala dividendne obveznice, zamenljive obveznice, obveznice s prednostno pravico do nakupa delnic ali druge vrednostne papirje, ki dajejo imetniku pravico do udeležbe v dobičku družbe ali pravico do nakupa ali zamenjave za delnice družbe za vsako od teh vrst vrednostnih papirjev: njihovo število in pravice, ki iz njih izhajajo;	0	0	0
Razčlenitev in pojasnilo zneskov rezervacij, izkazanih pod postavko druge rez., če je obseg teh rezervacij pomembnejši;	+	+	+
Višina vseh obveznosti z rokom dospelosti, daljšim od petih let, ločeno za vsako postavko obveznosti iz prvega, drugega, tretjega ali petega odstavka 65. člena tega zakona;	+	+	+
Višina vseh obveznosti, ki so zavarovane s stvarnim jamstvom (zastavno pravico in podobno), s podatki o obliki in načinu zagotovitve stvarnega jamstva, ločeno za vsako postavko obveznosti iz prvega, drugega, tretjega ali petega odstavka 65. člena tega zakona;	0	–	+

se nadaljuje...

nadaljevanje...

Razkritja po SRS 2006	G.G. Postojna	Kovinoplastika Lož	Ljubljanske mlekarne
Skupni znesek finančnih obveznosti, ki niso izkazane v bilanci stanja, če so ti podatki pomembni za oceno finančnega položaja družbe. Pri tem morajo biti ločeno izkazane obveznosti iz izplačila pokojnin in obveznosti do družb v skupini;	+	+	+
Razčlenitev čistih prihodkov od prodaje po posameznih področjih poslovanja družbe ali posameznih zemljepisnih trgov, če se glede organizacije prodaje proizvodov, ki so značilni za redno poslovanje, ali opravljanja storitev, ki so značilne za redno poslovanje družbe, posamezna področja poslovanja družbe ali posamezni zemljepisni trgi, na katerih posluje družba, med seboj pomembno razlikujejo. Teh podatkov ni treba razkriti, če bi zaradi tega družbi lahko nastala pomembnejša škoda, mora pa biti v prilogi k izkazu pojasnjeno, da je bilo zaradi navedenih razlogov opuščeno razkritje podatkov iz prvega stavka te točke;	+	+	+
Povprečno število delavcev v poslovnem letu, razčlenjeno po skupinah glede na izobrazbo;	+	+	+
Če je bila uporabljena členitev izkaza poslovnega izida po tretjem odstavku 66. člena tega zakona: znesek stroškov dela v poslovnem letu iz 6. točke drugega odstavka 66. člena tega zakona;	+	+	+
Razčlenitev kapitalskih rezerv v skladu s prvim odstavkom 64. člena tega zakona;	+	+	+
Skupni znesek vseh prejemkov, ki so jih za opravljanje nalog v družbi v poslovnem letu prejeli člani posloводства, drugi delavci družbe, zaposleni na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, in člani nadzornega sveta, ločeno za vsako od teh skupin oseb;	+	+	+
Predujmi in posojila, ki jih je družba ali njena podrejena družba odobrila članom posloводства, članom nadzornega sveta, drugim delavcem družbe, zaposlenim na podlagi pogodbe, za katero ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, ter poročstva družbe za obveznosti teh oseb, z navedenimi podatki, ločeno za vsako od teh skupin oseb: – skupni znesek predujmov, neodplačanih posojil ali danih poroštev, – obrestna mera in drugi pomembnejši pogoji posojila, – skupni znesek odplačil iz naslova vračil posojil v poslovnem letu;	0 0 0	0 0 0	0 0 0
Firmo in sedež obvladujoče družbe, ki sestavlja konsolidirano letno poročilo za najširši krog družb v skupini in v razmerju do katere je družba odvisna družba, ter navedbo kraja, kjer je mogoče dobiti to konsolidirano letno poročilo;	0	0	0
Če je družba po 57. členu tega zakona zavezana k revidiranju: celotni znesek, porabljen za revizorja, in ločeno znesek, porabljen za: – revidiranje letnega poročila, – druge storitve revidiranja, – storitve davčnega svetovanja, in – za druge nerevizijske storitve.	+ 0 0 0	+ 0 + 0	+ + 0 +
Družba lahko opusti razkritje podatkov o posamezni drugi družbi iz 2. ali 3. točke prejšnjega odstavka, če bi zaradi tega za to drugo družbo lahko nastala občutna škoda. V takem primeru mora biti v prilogi k izkazu opozorjeno, da je bilo opuščeno razkritje teh podatkov iz navedenih razlogov.	0	0	0

Legenda: + razkritje je v letnem poročilu; – razkritja ni v letnem poročilu; 0 razkritja ni, ker podjetje nima takšnih dogodkov

Vir: Letno poročilo 2006 Gozdno gospodarstvo Postojna; Letno poročilo 2006 Kovinoplastika Lož d.d.; Letno poročilo o poslovanju Ljubljanskih mlekar d.d. v letu 2006; Lastne ugotovitve na podlagi pregleda izbranih letnih poročil.